Eine anonyme arabische Uebersetzung und Erklärung der Propheten Zephanja, Haggai und Zecharja.

Inaugural-Dissertation,

der

hohen philosophischen Fakultät

der

Universität Bern

zur

Erlangung der Doctorwürde

vorgelegt von

Abr. Heisz.

BERLIN.

Druck von H. Itzkowski, Gips-Str. 9.

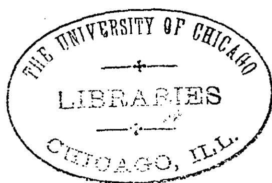
1902

Von der philosophischen Fakultät auf Antrag von Herrn Prof. Dr. K. Marti angenommen.

Bern, den 10. Januar 1902.

Der Prodekan:

Prof. Dr. Graf.

Dem Andenken

meiner lieben Eltern

gewidmet.

Einleitung.

I.

Ein Teil einer arabischen Uebersetzung der kleinen Propheten mit grammatisch - exegetischen Zusätzen ist es, den ich hier, auf Grund einer Copie, die sich auf der Budapester-Seminar-Bibliothek befindet, herausgebe.

Ich folge dabei der Reihenfolge der noch unedirten Teile der Abschrift.

Da Schröter 1867 Hosea und Joel [abgedruckt in Merx 'Archiv], Klein (Budapest) Joel u. Amos herausgab, und Obadja, Jona, Micha, Nahum u. Hab. von einem Andern edirt werden, gebe ich hiermit Zephanja, Haggai u. Zecharja mit genauer Bearbeitung des Textes und mit der notwendigen Vokalisation heraus.

Ueber den Codex selbst, der sich auf der Bodleiana befindet und unter Codex-Huntington 206 bekannt ist, haben Schnurer in der Einleitung zu seiner Ezech.-Edition und Paulus in seiner Jes.-Edition S. 2 u. f. Näheres mitgeteilt.

Ich will mich hier bloss mit dem Autor unserer anonymen Uebersetzung beschäftigen, d. h. nachweisen unter welchem Einflusse er gestanden, bezw. welche Commentatoren er mehr oder weniger benutzt hat.

Unser Commentator beendigte diese Uebersetzung, 1507 Sel. = 1195, wie er selbst am Schlusse des Propheten Maleachi angiebt. Dort findet sich das Epigraph:

כמל(א)ת שרח תרי עשר בעון אללה תעאלי אל״ף תיק וז׳ לתאריך.
[Ich beendigte den Commentar zu Tre-Asar mit der Hilfe Gottes des Erhabenen anno 1507 d. Sel.]

Dass nicht Saadia der Autor dieser Uebersetzung sein kann, [wie man behauptete, indem man das Epigraph als corrumpiert ansehen wollte], geht schon daraus hervor, dass vom Abschluss des Talmud bis zu Saadia die Zeit ganz leer ist von Trägern der jüdischen Wissenschaft, und erst mit Saadia eine neue Epoche der hebr. Literatur beginnt; wenn nun unser Commentator sehr häufig Meinungen anderer Grammatiker und Erklärer bringt, wie ובעץ׳ אלדקדקיין einer der Grammatiker, oder וקאל מפסר׳ אכ׳ר ein anderer Erklärer sagt, oder וקיל man sagt, so schliesst doch schon dieser Vorgang jede Möglichheit Saadia als den Autor dieser Uebersetzung hinzustellen aus.

Saadia kennt keine anderen Hilfsmittel zur Worterklärung als die Targume und den Talmud. Auf Ueberlieferungen über den Sinn einzelner Wörter, die sich in gelehrten Schulen erhalten haben, beruft er sich nicht. (Vgl. Ewald und Dukes, Beiträge zu A. T., s. Saadia).

Auch der Umstand, dass Saadia in seine Commentare viele nicht zur Bibelerklärung gehörige naturhistorische, philosophische und kabbalistische Meinungen und Ansichten hineinträgt, — wie Ibn Esra in seiner Einleitung zur Genesis bemerkt: „ובמסילה הזאת עלה רב סעדיה גאון הגולה, ופירוש יהי מאורות הכנים דעות אחרות לדעת המדות הנזכרות על פי חכמי הספירות“ — unser Commentator aber ganz frei von diesem Vorwurf erscheint, lässt die Nichtautorschaft Saadias erkennen. Vielmehr steht unser Autor in Bezug auf die Uebersetzung ganz unter dem Einfluss Saadias.

I. Wie Saadia in seiner Bibelübersetzung sich an das Targum hält, wie er es in seinem كتاب الامانات والاعتقادات

(ed. Landauer, S. 95) ausdrücklich betont, so befolgt auch unser Commentator diese Methode (wie ich im Texte nachgewiesen habe).

II. Wie Saadia alle in der Bibel vorkommenden anthropomorphistischen Stellen umschreibt, wie er es in seinem . . . كتاب الامانات S. 104 bemerkt, فلا يجوز ان تكون له نسبة ما من قعود او قيام او ما اشبه ذلك, بل ممتنع لانه ليس بجسم, ebenso umschreibt sie unser Commentator und mit denselben Ausdrücken, wie Zephan. 2,9: לכן חי אני mit לדלך ובקאיי אלדאים, bei meinem ewigen Sein, Zech. 14,4: ועמדו רגליו mit ותקיף שכינתה, ibid. 14,5: ובא ייי mit ואתי וקאר. רוחי auf Gott bezogen übersetzt er immer mit נבוה Prophetie. (Vergl. Munk, Notice sur Saadia S. 50f. und Paulus ed. Jes. 40, 7, ferner Ewald u. Dukes s. Saadia). Auch die Thatsache, dass unser Commentator in eben der Weise wie Saadia, für hebräische Worte ähnlichlautende arabische sucht, lässt den Einfluss Saadias erkennen.

II.

In den grammatisch - etymologischen Erklärungen steht unser Commentator entschieden unter dem Einfluss Ibn-Esras; denn beinahe alle Erklärungen die er anführt, finden sich in I.-Esras Commentar zu den Propheten. An manchen Stellen, wo Ibn-Esra seine Erklärungen mit דע „wisse" einleitet, führt auch unser Commentator dieselbe Erklärung mit derselben arab. Einleitungsformel اعلم an, was doch keine zufällige Erscheinung sein kann (vergl. Zech. 5, 4).

Ibn-Esra führt oft Saadias Ansicht mit der Formel יש אומרים u. תעה האומר כן an; und auch unser Commentator braucht oft diese Redewendung, so וקיל oder ואלדי פסר אסחדל Zeph. 3, 18; Zechar. 4, 12 (vergl. Ewald u. Dukes Beiträge z. A. T. s. Saad.). Auch mit Abul-Walid ist unser Commentator vertraut, denn viele

Worterklärungen die er unter קאל מפסר אכ̇ר anführt, deuten auf das Kitâb el-Usul hin.

III.

Ort und Land unseres Autors lässt sich nicht leicht ermitteln. Doch scheint er kein Spanier gewesen zu sein. Erstens ist die Sprachweise mehr eine östliche; und zweitens ist es doch merkwürdig, dass ein Commentator, der sich wissenschaftlich beschäftigt, grammatisch-exegetische Partien schreibt, nie die Namen der Autoren deren Meinung er anführt, erwähnt; immer erscheinen sie anonym, unter ויקאל oder קאל מפס̈ר. Ein spanischer Gelehrter ist nicht so verschwiegen, er citiert Autoren und Bücher, aus denen er seine Citate hat.

Sonst ist diese Uebersetzung eine genaue und zugleich eine klare Auffassung des Urtextes; sie zeigt eine gewisse Geschicklichkeit in der Sprachwendung. Doch ist sie nicht frei von Vulgarismen, denen wir häufig begegnen. So z. B. lautet häufig das Verbum راى in der IV. Form in der Bedeutung „zeigen“ 3. P. sing. اورابى statt اراني. Statt اى شىء setzt er immer اش. Oft setzt er für d. Fem. اولة اولى u. a.

Grammatische und orthographische Nachlässigkeiten finden sich beinahe auf jeder Seite. So setzt er gewöhnlich den Acus. statt des Nom. Nach der Partikel لم hat er selten den Juss. Statt d. Fem. التى hat er gewöhnlich الذى. Die Pl. Form الذين hat er überhaupt nicht. Ich habe die Endung ين oft zugefügt und dann in Klammer gesetzt. Statt des Accus. ين setzt er immer den Nom. ون. Das א des Accus. gehört auch zu den Seltenheiten. Teschdide, Hamza und Medda kommen überhaupt nicht vor. Auch persische Wörter sind nicht selten; wie צנגה̈ אלאסרב „eine bleierne Wage“ Zech. 5,8 u. a. Die Verschreibung von Buchstaben ist nicht selten; so statt ט̇—צ̇. ד̇—ז. ו—י. ח—כ̇.

Mit der Londoner - Polyglotte verglichen, zeigt unsere Uebersetzung eine ganz andere und leichtere Sprache. Wie ich schon nachgewiesen habe, ist sie mehr eine saadianische Sprache. Ich habe sämmtliche, an den Berliner - Bibliotheken mir zugängliche Saadia-Editionen verglichen.

Zum Schlusse will ich noch der löbl. Verwaltung der Budapester - Seminar - Bibliothek meinen innigsten Dank aussprechen für die Freundlichkeit, die sie mir erwiesen, indem sie mir das Manuscript zur Verfügung stellte.

Zephanja.

Cap. I.

1. דבר ה׳ אשר היה אל צפניה בן כושי בן גדליה.
כאן כ̇טאב אללה אלי צפניה בן כושי בן גדליה בן אמריה בן
חזקיה פי זמאן יאשיהו בן אמון מלך יהודה:
2. אסף אסף. אחשאר אחשר אלג̇מיע מן עלי וג̇ה אלארצ̇ה
קאל רב̈ אלעאלמין: פס̈רת אסף אחשאר וג̇אלתה מצדר
מת̇ל שמע בין אחיכם[1]:
3. אסף אדם. אקר̇ץ̇ אלנאס ואלבהאים אקר̇ץ̇ טאיר אלסמא׳
וסמך אלבחר ואלמעאת̇ר ללפאסקין ואקטע אלנאס מן עלי
וג̇ה[2] אלארצ̇ה קאל רב̈ אלעאלמין:
4. ונטיתי. ואמד̈ צ̇רבתי[3] עלי אל̈ יהודה ועלי גמיע ג̇לאם
ירושלם ואקטע מן הד̇א אלמוצ̇ע בקי̈ה אלאות̇אן מע אסם
אלשמאמסה̈ מע אלכהנה̈:
5. ואת המשתחוים. ואלסאג̇דין עלי אלסטיה לג̇יוש אלסמא׳
ואלסאג̇דין אלחאלפין ברב̈ אלעאלמין ואלחאלפין במלכהם:
6. ואת הנסוגים. ואלזאיגין מן ורא׳ טאעה̈ רב̈ אלעאלמין
ואלד̇ין מא אלתמסו לרב̈ אלעאלמין ומא עבדוה:
7. הס מפני. אסכותא יסכתי מן קד̈אם אלרב̈ אלאלאה
פאנ̈ה קריב יום רב̈ אלעאלמין פקד אצלח רב̈ אלעאלמין
ד̇ביחה̈ ואעד̇[4] מדעאי̈ה:

8. והיה. פיכון פי זמאן[5] דביחה רב אלעאלמין אפתקד עלי אלרוסא ועלי בני[6] אלמלך ועלי כל אללאבסין מלבוס אגנבי:

9. ופקדתי. ואפתקד עלי כל קאט עלי אלעתבה פי דלך אלזמאן ואלממיין דאר מולאהם אלגור ואלמכר:

10. והיה. ויכון פי דלך אלזמאן קאל רב אלעאלמין צות צרכה מן באב אלסמך וצות ולולה מן דרב המשנה וצות עטב עטים מן אלרואבי: משנה הו אסם חארה מן חאראת ירושלים ועליהא דרב כקולה והיא יושבת בירושלים במשנה[7]: וקיל[8] אן משנה הו אסם אלדרב נפסה: וקיל אנה באב אלאחר מתל משנה המלך (Chr. II. 28, 7):

11. הילילו. ולולו יא גלאם דאר אלצרב אלאן[9] אנבכם כל שעב אלגארה אנקטעו מורדי אלפצה: המכתש ישתק מן אם תכתש את האויל במכתיש בתוך[10]: ופסרת כנען תגארה מתל כנען בידו[11]:

12. והיה. ויכון פי דלך אלזמאן אפתש דאר אלסלאם[12] באלסרג ואפתקד עלי אלקום אלגאמדין על דאדיהם[13] אלקאילין פי קלובהם לא יחסן רב אלעאלמין ולא יסי: ישתק שמריהם ושקט הוא אל שמריו[14]:

13. והיה. פיציר אתאתהם ללאסתבאחה ומנאזלהם ללוחשה ויבנון מנאזל ולא[15] ויגרסו כרום ולא ישרבו כמרהא:

14. קרוב יום ה׳. קד קרב יום רב אלעאלמין אלעטים קד קרב ואסרע גדא צות רב אלעאלמין מר צראך תם גבאר. צורח ישתק מן יריעו אף יצריח[16]:

15. יום עברה. יום עברה דלך אליום יום שדה וציקה צוצא וגלבה יום טלמה ואפל יום גמאם וצבאב:

16. יום שופר. יום צרב בוק ועטעטה עלי אלמדן אלחצינה ועלי גמיע אלארכאן אלשאמכה:

17. והצרתי. ואציק עלי אלנאס ויסירו כאלעמיאן לאנהם אכטו לרב אלעאלמין ויספך דמיהם[17] מתל אלתראב ולחמהם מתל אלזבל:

18. גם כספם. איצא פצתהם איצא דהבהם לא יקדר לתכליצהם פי יום גצב אללה ובנאר גירתה תתאכל גמיע אלארץ לאן פנא כאץ מנדהשה יעמל כל גלאם אלארץ:

Cap. II.

1. התקוששו. אגתמעו ואגמעו יא חזב הו גיר תאק[1]:

2. בטרם. קבל חדות אלרסם מתל אלמוץ גאז באלנהאר קבל לא יגי עליכם שדה גצב רב אלעאלמין קבל לא יגי עליכם יום גצב רב אלעאלמין:

3. בקשו. אטלבו רב אלעאלמין יא גמיע מתואצעי אלארץ אלדין פעלו חכמה אטלבו אלעדל אטלבו אלתואצע לעמרי אנכם תנסתרי פי יום גצב רב אלעאלמין:

4. כי עזה. אן גזה תציר מתרוכה ועסקלאן תציר וחשה ואשדוד פי וקת אלטהר יטרדוהא ועאקר תנעקר:

5. הוי יושבי. יא גלאם כטה אלבחר יא חזב כתתים כטאב רב אלעאלמין עליכם יא כנען ארץ פלשתים ואבורך מן עדם אלסכאן:

6. והיתה. ותציר כטה אלבחר מואטן חפר אלרעאה וגראראת אלגנם: כרת מצדר. ואלאמר מנה כרה והו ישתק מן ויכרו שם עבדי יצחק באר[2]: או כי[3]:

7. והיה חבל. ויכון אלכטה לבקיה אל יהודה ירעון פיהא פי בית עסקלאן פי אלגרוב ירבצון אד יפתקדהם רב אלעאלמין אלאההם וירד סביהם:

8. שמעתי. סמעת מעירה מאב ושתימה בני עמון אלדי עירו שעבי[4] ועטמו עלי תכמהם:

9. לכן חי אני. לדלך ובקאיי אלדאים קאל[5] אלרב אלקיום אלה אסרי אן לם יכון תציר ארץ מואב מתל ארץ סדם ותציר ארץ בני עמון מתל עמרה כנם אלשוך [ויקאל אלחרשף[6]] ומחפר אלמלח ווחשה אלי אלדהר בקיה שעבי ינהבוהם ופצלה חזבי ינתחלוהם:

10. זאת להם. הדה להם בדל אקתדארהם לאנהם עירו ועטמו עלי שעב אלרב אלקיום:

11. נורא י״י. כוף רב אלעאלמין עליהם מן גהה ישראל לאנה אחל גמיע מעבודאת אלארץ ויסגדו לה כל ואחד מן מוצעה כל גזאיר אלאחזאב:

12. גם אתם. איצא אנתם יא חבשיין[7]) סיפי[8]):

13. ויט ידו. וימד ידה עלי בלד כראסאן ויהלך בלד אלעראק ויגעל בלד נינוה לוחשה מפאזה כאלבדוה:

14. ורבצו בתוכה. וירבצון פי וסטהא אלקטעאן גמיע וחש אלחזב איצא אלכשאף ואיצא אלקנפד[9]) יביתו פי עתבהא צות יגני פי אלטאקה סמום פי אלאסכפה לאנה כשף אלארז: קולה חרב בסף סמום וגפאף מתל אכלני חרב[10]). וקיל פיה תפסיר אכר כראב פי אלאסכפה[11]): וקולה ארזא וארז ואחד מתל עת עתה, עצה. אתנן אתננה[12]). ובעץ אלדקדוקיין[13]) יקול אנה מכתצר אלדגש, פקאל כי ארזה ערה מן יערה עלינו[14]):

15. זאת העיר. הדה אלמדינה אלעזפה אלגאלסה באטמאנאן אלקאילה פי קלבהא אנא ולא גירי כיף צארת ללוחשה מרבץ ללוחוש מן עבר עליהא יצפר וינוד בידה:

Cap. III.

1. הוי מוראה. יא מהאבה ומפכוכה אלמדינה אלהמאמה: קאל מפסר אכר[1]) פי עבארה מוראה מרשדה ומפכוכה יא מדינה אלמגאבנה, לאן חרף אלאלף מסתעמל פי הדה אללגה מתל ומרוה גם הוא יורה[2]): פאלאמר מן יורה הורה, ואסם אלמדכר מנה מורה ואסם אלמונת מוראה מתל מועל מועלה מוצא מוצאה. פגאז אן יפסר מוראה מרשדה: ופסר היונה אלגאבנה מן אשתקאק ואיש לא יונה[3]). ויכון יונה מתל עושה, בונה: ולנא פי לגה אלגמע יורו משפטיך ליעקב[4])

2. לא שמעה. לם תסמע בצות רב אלעאלמין לם תאכד

אלאדב לם תתקֿ ברבֿ אלעאלמין ולם תכן קריבהֿ מן אלההא:

3. שריה. רוסאהא פי וסטהא מתֿל אלסבאע אלזאירהֿ חכמאהא מתֿל דֿיאב אלגרוב לם ימשמשו אלי אלצבח:

4. נביאה. אנביאהא פארגון אלרגֿאל גדאראת אימֿתהא אבדלו אלקדם גֿארו עלי אלשריעהֿ[5]:

5. יי צדיק. רבֿ אלעאלמין אלעדל[6] פי וסטהא לא יפעל שרֿא מן אלגֿור באלגדאהֿ באלגדאהֿ[7] יגֿעל הכמה לאלנור לם ינעדם ולם יכן אלגֿאיֿר עארף אלכזי:

6. הכרתי. קטעת אלאחזאב אסתוחשו ארכאנהם כֿרבת אזקֿתהם מן עדם אלגֿאיז כֿרבת קראהם מן עדם אלנאס מן עדם אלגאלם: פסֿרת נצדו כֿרבו מן אלתרגום, לאן תרג"ה היתה תהו ובוהו[8] הות צדיא ורקניא: וקאל מפסֿר אכֿר[9] פי תפסיר נצדו אנקצדו, יעני אן ישראל קצדו אלי קרי אלגוים ואכברוהא, ואשתקֿהא מן ואשר לא צדה[10]:

7. אמרתי. קלת כאןֿ[11] תכֿשיא מני תאכֿדו אל אדב[12] חֿתי לא ינקטע מאואהא מע גֿמיע מא אפתקדת[13] עלידהא חקֿא אדלגו אפסדו כֿל שמילהם:

8. לכן חכו לי. לדֿלך אנתטֿרו לי קאל רבֿ אלעאלמין לזמאן קיאמי אלי אלאבד[14] פאן הכמי לחשר אלאחזאב לגֿמעי אלממאלך לאספך עליהם זגמי כֿל שדֿהֿ גֿצֿבי פאןֿ בנאר גירתי תתאכֿל גֿמיע(א) אלארץֿ:

9. כי אז. חינֿד אקלב ללשעוב לגהֿ מנתקאהֿ לאדעי כֿלהם באסם רבֿ אלעאלמין ליעבדוה מנכב[15] ואחד:

10. מעבר לנהר. מן גֿואז אנהאר אלחבש שפעאיי גֿמיע תבדידאתי יגֿלבון הדֿיתי[16]:

11. ביום ההוא. פי דֿלך אלזמאן לא תסתחי" מן גֿמיע שמאילך אלֿדי עצית בי לאן חינֿד אזֿיל מן וסטך עזפי אקתדארך ולא תעאודי ללתשאמך איצֿא פי גֿבל קדסי:

12. והשארתי. ואבקי פי וסטך שעב מנכסר וצ̇עיף ויסתכנו באסם רב̇ אלעאלמין:

13. שארית ישראל. בקיה אסר׳ לא יעמלו אלג̇ור ולא כ̇אטבו באלכ̇דב ולא יוג̇ד פי פאהם לסאן אלמכר לאנ̇הם ירעו וירבצ̇ו ולים מזעג̇:

14. רני בת. רנני יא ג̇מע ציון[17]) יא אל אסר׳ אפרחי ואעזפי בכל̇ קלב יא ג̇מע דאר אלסלאם[18]):

15. הסיר י״י. אזאל רב̇ אלעאלמין אחכאמך נג̇ל עדוך מלך ישראל רב̇ אלעאלמין פי וסטך לא תכ̇שי מן אלבלאי̇ איצ̇א:

16. ביום ההוא. פי דלך אלזמאן יקאל לדאר אלסלאם[19]) לא תכ̇שי ויקאל לציון יא ציון לא תסתרכ̇י ידיך:

17. י״י אלהיך. אלרב̇ אלהך פי וסטך ג̇באר יג̇ית ירצ̇א ענך באלפרח ימסך במחב̇תה יטרב עליך ברנין:

18. נוגי ממועד. מתחסרין מין ג̇הה אלקדם חשרת מנך צארו[20]) ירפעו עליך אלמעירה: קאל מפס̇ר אכ̇ר[21])׳ אלקום אלמתחסרין מן ג̇הה אלקדם השרתהם מן אלג̇לות וצארו אליום מנך יא ירושלים׳ יעני אנהם יסמו׳ יושבי ירושלים אלדי(ן) כאנו ירפעו עלי אנפסהם אלמעירה מן ג̇הה כ̇ראב דאר אלסלאם: וקאל מפס̇ר אכ̇ר[22]) פי נוגי ממועד׳ אלמתחסרין ג̇הה אלעיד אלדי קאל פרחהם מנה: וישתכ̇ נוגי מן בתולותיה נוגות[23]): והו בוזן סורי הגפן נכריה[24]). ואלדי פס̇ר ממועד מן ג̇הה אלקדם אסתדל̇ בקולה שאגו צורריך בקרב מועדיך[25]). ומתלה שרפו כל מועדי־אל[26]):

19. הנני עושה את. הודא אנא פאעל ג̇מיע משקיך פי דלך אלוקת ואפרג̇ ען אלכ̇אמעה ואג̇מע אלמנדחיה ואג̇עלהם למדחה ולאסם בדל̇ מא כאן[27]) פי ג̇מיע אלארץ כ̇זיהם:

20. בעת ההיא. פי דלך אלוקת אג̇יב איאכם ופי וקת ג̇מעי איאכם לאני אג̇עלכם לאסם ולמדחה פי ג̇מיע שעוב

אלארץ ברגיעי מע סביאתכם למשאהדתכם קאל רבّ
אלעאלמין:

ברוך יי לעולם אמן ואמן:

Haggai.

Cap. I.

1. בשנת שתים לדריוש המלך בחדש. פי אלסנה
אלת̇אניה[1]) לדרויש אלמלך פי אלשהר אלסאדס פי יום ואחד
מן אלשהר כאן כ̇טאב רבّ אלעאלמין עלי יד חגי אלנביّ אלי
זרבבל בן שאלתיאל אמיר יהודה ואלי יהושע בן יהוצדק
אלאמאם אלכביר קולא:
2. כה אמר. כד̇י קאל אל רב אלקיّום[2]) קולא הד̇א אלשעב
קאלו ליס הו וקת מג̇י וקת בית אלעאלמין ללבנאי:
3. ויהי. וכאן כ̇טאב אללה עלי יד חגי אלנביّ קולא:
4. העת לכם. הל וקת לכם אנתם ללג̇לוס פי מנאזלכם
אלתי הי מסקّפה והד̇א אלבית כ̇ראב:
5. ועתה כה. ואלאן כד̇י קאל אלרבّ אלקיّום אג̇דלו
קלובכם עלי אסבאבכם:
6. זרעתם הרבה. זרעתם כת̇יר ואדכ̇אל קליל(א) אכלא
ג̇יר שבע שרבא וליס סכר לבאס וליס סכ̇נה[3]) לה ואלמסתאג̇ר
מסתאג̇ר אלי צרה מת̇קובה: אעלם[4]) אן אללאם מרכّבה
ואין לחום לו מת̇ל אללאם אלמרכבה עלי לשבעה לשכרה,
וקאלו קום אן אללאם ג̇והריّ פי אלאמר, פיג̇וז אן יכון לחום
מת̇ל לקח:
7. כה אמר. כד̇י קאל אלרבّ אלקיّום אג̇עלו באלכם[5])
עלי אסבאבכם:

8. על ו ה ה ר. אצעדו אלי אלגבל וגבו כשב ואבנו אלבית וארצא בה ואתכרם קאל רב אלעאלמין:

9. פ נ ה א ל ה ר ב ה. אתנאה אלי כתיר ואדא בה קליל ותדללון אלי אלמנזל ואנפך פיה לאגל מא דא קאל אלרב אלקיום מן אגל ביתי אלדי הו כראב ואנתם מחאצרין כל ואחד אלי מנזלה:

10. ע ל כ ן. פלדלך[6] אנחבסת אלסמא מן אלטל ואלארץ חבסת דכלהא:

11. ו א ק ר א ח ר ב. ונאדית באלגפאף עלי אלארץ ועלי אלגבל ועלי אלדגן[7] ועלי אלעציר[8] ועלי דהן ועלי גמיע מא תכרגה אלארץ ועלי אלנאס ועלי אלבהאים ועלי כל תעב אלכפין:

12. ו י ש מ ע ז ר ב ב ל. וסמע זרבבל בן שלתיאל ויהושע בן יהוצדק אלאמאם אלכביר וכל בקיה אלשעב בקול אלרב אלאההם ועלי כטאב חגי אלנבי באלדי ארסלה אלרב אלאההם ופזעו אלקום מן קבל רב אלעאלמין:

13. ו י א מ ר ח ג י. וקאל חגי רסול רב אלעאלמין ברסאלה רב אלעאלמין ללשעב קול(א)[9] אנא מעכם קאל רב אלעאלמין:

14. ו י ע ר יי׳. ותור רב אלעאלמין עזם זרבבל בן שלתיאל אמיר יהודה ועזם יהושע בן יהוצדק אלאמאם אלכביר ועזם גמיע בקיה אלשעב פגו ועמלו עמל(א) פי בית אלרב אלקיום אלאההם:

15. ב י ו ם ע ש ר י ם. פי יום ארבעה ועשרין מן אלשהר אלסאדס פי אלסנה אלתאניה לדריוש אלמלך:

Cap. II.

1. ב ש ב י ע י ב ע ש ר י ם. פי אלשהר אלסאבע פי אחד ועשרין יומא מן אלשהר כאן כטאב אללה עלי יד חגי אלנבי קאילא:

2. א מ ר נ א. קל[1] אלאן אלי זרבבל בן שאלתיאל אמיר

אלי יהודה ואלי יהושע בן יהוצדק אלאמאם אלכביר ואלי בקיה אלשעב קאילא:

3. מי בכם. מן מנכם אלמתבקי אלדי נטר הדה אלבית בוקארה אלאול ואיש[1] אנתם נאטריה אלאן אלים מתלה כלא שי[2] פי עיונכם:

4. ועתה. ואלאן אשתד יא זרבבל קאל רב אלעאלמין ואשתד יא יהושע בן יהוצדק אלאמאם אלכביר ואשתד יא גמיע שעוב אלארץ קאל רב אלעאלמין ואעמלו לאני מעכם קאל אלרב אלקיום[3]:

5. את הדבר. אלכטאב אלדי קטעת מעכם פי כרוגכם מן מצר ונבותי תאבתה פי וסטכם לא תכאפו:

6. כי כה. אן כדי קאל אלרב אלקיום איצא ואחדה קלילה הי ואנא מזלזל אלסמא ואלארץ ואלבחר ואלנפאף:

7. והרעשתי. ואזלזל גמיע אלאחזאב ותגי תמני כל אלאחזאב ואמלא[4] הדא אלבית וקאר קאל אלרב אלקיום:

8. לי הכסף. לי יגלב אלפצה ואלדהב קאל אלרב אלקיום:

9. גדול יהיה. כביר יכון וקאר הדא אלבית אלאכיר אכתר מן אלאול קאל אלרב אלקיום ופי הדא אלמוצע אגעל סלאמה קאל אלרב אלקיום:

10. בעשרים. פי ארבעה ועשרין יומא מן אלשהר אלתאסע[4] מן אלסנה אלתאניה[5] לדריוש כאן כטאב אללה אלי חגי אלנבי קאילא:

11. כה. כדי קאל אלרב אלקיום סל אלאן אלאימה שיא מן אלשריעה קאילא:

12. הן. הודה יחמל אלאנסאן לחם[6] אלקדם בטרף תובה וידני בטרפה אלי אלכבז ואלי אלטביך ואלי אלכמר ואלי אלדהן ואלי כל טעאם הל יקדס[7] פאגאבו אלאימה וקאלו לא:

13. ויאמר חגי. תם קאל חגי אן ידני נגים מית בגמיע הדה הל ינגס פאגאבו אלאימה וקאלו ינגס:

14. ויען חגי. פאגאב חגי וקאל כדלך הדא אלשעב

וכדלך הדא אלחזב אלדי קדאמי קאל רבّ אלעאלמין וכדלך כל פעל אידיהם ואלדי יקרבו תם הו נגם:

15 ועתה. ואלאן אגעלו באלכם מן הדה אליום וצאעד מן קבל אגעל חגר עלי חגר פי היכל רבّ אלעאלמין:

16. מהיותם. מן כונהם גא אלי ערמה עשרין ותכון עשרה גא אלי אלמעצרה לזלע[8] כמסין טרחה ותכון עשרין: פורה. הו אסם לסלאל מערופה טרחה[9] פי אלמעצרה ופסר(ת) לחשף זלע מתל ולחשף מים מגבא[10]. ועבארתה זלע אלמא מן אלגב. ויכון קולה לחשף יריד בה לזלע חמשים פורה[11]:

17. הכיתי אתכם. צרבתכם באלשוב ובאלצפאר ובאלברד גמיע פעל אידיכם ולים באלכם אלי קאל רבّ אלעאלמין:

18. שימו נא. אגעלו אלאן קלובכם מן הדא אליום וצאעדא מן יום ארבעה ועשרין ללשהר אלתאסע מן אליום אלדי אסס היכל רבّ אלעאלמין אגעלו באלכם:

19. העוד. בעד אלבדאר פי אלמנצב ואיצא אלגפן ואלתין ואלרמאן ושגר אלזיתון מא חמל מן הדא אליום אברך: במגורה[12]) יגוז אן יכון אסם ללאהרא אלדי יטרח פיהא אלבדאר[13]). ומתלה נהרסו ממגורות[14]) הו אסם ללמעאלף אלדי יטרח פיהא אלחבוב:

20. ויהי דבר יי. וכאן כטאב רבّ אלעאלמין תאניה אלי חגי פי ארבעה ועשרין יומא מן אלשהר קאילא:

21. אמר. קל[15]) לזרבבל אמיר יהודה קולא אנא מזלזל אלסמא ואלארץ:

22. והפכתי. ואקלב כרסי אלממאלך ואסתאצל קוה ממאלך אלאחזאב ואקלב אלמוכב וראכביהא וינחדרו אלפרסאן ורכאבהא אלואחד בסיף אליה:

23. ביום ההוא. פי דלך אלזמאן קאל אלרבّ אלקיום

אכׄדך יא זרבבל בן שאלתיאל עבדי קאל אלרב אלקיום
ואגׄעלך מתׄל אלכׄאתם פאן בך אכׄתרת קאל אלרב
אלאלאה:

ברוך יי לעולם אמן ואמן:

Zecharjah.

Cap. I.

1. בחדש השמיני. פי אלשהר אלתׄאמן פי אלסנה
אלתׄאניה[1] מן מלך דריוש כאן כׄטאב אללה אלי זכריה בן
ברכיה בן עדו הנביא קאילא:

2. קצף. סכׄט אללה עלי אבאיכם סכׄט:

3. ואמרת. ותקול להם כדׄי קאל אלרב אלקיום ארגׄעו
אליׄ קאל אלרב אלקיום וארגׄע אליכם קאל אלרב אלקיום:

6. אל. לא תכונו כאבאיכם[2] אלדׄי נאדו אליהם אלאנביא
אלאולין קאילא כדׄי קאל אלרב[3] ארגׄעו אלי מן מדׄאהבכם
אלרדיה ושמאילכם אלקביחה ומא סמעו ומא אצגׄו אלי קאל
רב אלעלמין:

5. אבותיכם. אבאיכם אין הם ואלאנביא הל אלי
אלדהר יעישון:

6. אך דברי. כׄאץ כׄטובי ורסומי אלדׄי וצית[4] לעבידי
אלאנביא אלים לחקת אבאיכם פרגׄעו מקרון וקאלו כמא
דבר רב אלגׄיוש ליצנע בנא כמדׄאהבנא וכשמאילנא כדׄאך
פעל מענא:

7. ביום. פי יום ארבעה ועשרין מן אלשהר אלחאדי עשר

הו שהר שבט פי אלסנה אלת֗אניה לדריוש כאן כ֗טאב אללה אלי זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא קאילא:

8. ראיתי. ראית אללילה והודא רג֗ל ראכב עלי פרס אחמר והו ואקף בין אלאס֗[5]) אלד֗י פי אלקער[6]) ווראה ביול חמר ושהב וביץ֗:

9. ואמר. פקלת איש[7]) האולי[8]) יא מולאי פקאל לי אלמלאך אלמכ֗אטב לי אנא אוריך[9]) איש הם האולי:

10. ויען האיש. ואג֗אב אלרג֗ל אלואקף בין אלאס֗ וקאל האולי אלד֗י ארסל רב֗ אלעאלמין ללאנתצאב פי אלארץ֗:

11. ויענו. פאג֗אבו למלך רב֗ אלעאלמין אלואקף בין אלאס֗ וקאלו קד סרנא פי אלארץ֗ והודא ג֗מיע אלארץ֗ ג֗אלסה והאדיה:

12. ויען מלאך. ואג֗אב מלאך רב֗ אלעאלמין וקאל יא רב֗ אלקדוס[10]) אלי מתי[11]) אנת לא תרחם דאר אלסלאם וקרי יהודה אלד֗י זג֗מת עליהא הד֗ה סבעון סנה:

13. ויען יי. פאג֗אב רב֗ אלעאלמין ללמלאך אלמכ֗אטב לי בכלאם ט֗יב כ֗טאב תעזיה:

14. ויאמר. וקאל לי אלמלאך אלמכ֗אטב לי נאדי קולא כד֗י קאל אלרב֗ אלקיו֗ם גרת לציון ודאר אלסלאם[12]) גירה עט֗ימה:

15. וקצף. וסכ֗ט עט֗ים אנא סאכ֗ט עלי אלאחזאב אלמודעין אלד֗י אנא סכ֗טת סכ֗ט יסיר והם נצרו ללבלא:

16. לכן. לד֗לך כד֗י קאל רב֗ אלעאלמין רג֗עת אלי דאר אלסלאם באלרחמה מנזלי ינבני[13]) בהא קאל אלרב֗ אלקיו֗ם ותר֗[14]) ימד֗ עלי דאר אלסלאם[15]):

17. עוד קרא. איצ֗א נאדי קאילא כד֗י קאל אלרב֗ אלקיו֗ם איצ֗א תתבד֗ד קראי מן אלכ֗יר ויעז֗י רב֗ אלעאלמין איצ֗א פי ציון[16]) ויכ֗תאר איצ֗א דאר אלסלאם:

Cap. II.

1. ואשא עיני[1]). ורפעת עיני֗ ונט֗רת והודא ארבע קרון:

2. ואמר. פקלת ללמלאך אלמכֿאטבני איש[2] האולי פקאל לי האולי אלקרון אלדֿי בדּו יהודה מע אסרי וירושלים:

3. ויראני. ואוראני[3] רבּ אלעאלמין ארבע צנּאע:

4. ואמר מה אלה. פקלת איש האולי גֿאיין ללפעל פקאל קאילא הדֿה אלקרון אלדֿי אדרת יהודה כמקדאר רגֿל לם ירפע ראסה פגֿו האולי ליקלקלוהם ליכסרו קרון אלאחזאב אלראפעין אלקרן אלי ארץׄ יהודה לתדּריתהא:

5. ואשא עיני. ורפעת עינּי ונטֿרת והודֿא רגֿל ובידה חבל אלמסאחה:

6. ואמר. פקלת אין אנת סאיר פקאל לי למסח דאר אלסלאם לאנטֿר כם ערצֿהא וכם טולהא:

7. והנה. והודֿא אלמלאך אלמכֿאטב לי כארגֿא ומלאך אכֿר כֿארגֿ לתלקאה:

8. ויאמר. וקאל לה אחטֿר כֿאטב אלי הדֿא אלגֿלאם קאילא ארבאץׄ תגֿלם דאר אלסלאם מן כתֿרה אלנאם ואלבהאים אלתי פי וסטהא:

9. ואני. ואנא אכון להא קאל רבּ אלעאלמין סור נאר מסתדיר ולוקאר אכון פי וסטהא:

10. הוי הוי. יא ויל יא ויל אגֿתמעו[4] ואהדבו מן ארץׄ כֿראסאן קאל רבּ אלעאלמין לאן מתֿל ארבע ארואח (ויקגֿהאת[5]) אלסמא בסטתכם קאל רבּ אלעאלמין:

11. הוי ציון. יא ציון אנפלתי יא גֿאלסה מע גֿמע באבל:

12. כי כה אמר. אןּ כדֿי קאל אלרבּ אלקיּום בעד אלוקאר ארסלני בסבב אלאחזאב אלסאלבון איּאכם פאןּ אלדאני בכם הו דאני בבובו עינה:

13. כי הנני. פאןּ הודֿא אנא מחרּך בצֿרבתי[6] עליהם פיצירו סלב לעבידהם ותעלמון אןּ אלרבּ אלקיּום ארסלני:

14. רני ושמחי. רנּי ואפרחי יא גֿמע ציון אןּ הודֿא אנא גֿאי ואסכן פי וסטך קאל רבּ אלעלמין:

15. ונלוו. וינעטפו אחזאב כתֿירין אלי אללּה פי דלך

אלזמאן ויצירו לי לשעב ואסכן פי וסטך ותעלמין אן אלרבّ אלקיّום ארסלני אליך:

16. ונחל. וינתחל רבّ אלעאלמין לאّל יהודה קסמה מע אדמה אלקדס ויכ̇תאר איצ̇א פי דאר אלסלאם[7]:

17. הס כל בשר. סכות יסכת כלّ בשרّ מן קדّאם רבّ אלעאלמין לאנّה ת̇אר מן מוטן קדסה: נעור אלאמר מנה הֵעוּר[8]:

Cap. III.

1. ויראני את־יהושע. ואוראני[1] יהושע אלאמאם אלכביר ואקף קדّאם מלאך רבّ אלעאלמין ואלמעאנד[2] ואקף עלי ימינה לענאדה:

2. ויאמר י״י. וקאל רבّ אלעאלמין בסבב אלמעאנד יזג̇ר רבّ אלעאלמין בך אלמכ̇תאר בדאר אלסלאם אלים הד̇א יהושע אלמחראך אלמכ̇לّץ מן אלנאר:

3. ויהושע. ויהושע כאן לאבס ת̇יאבّ וסכ̇ה̇ וואקף קדّאם אלמלאך:

4. ויען ויאמר. פאג̇אב וקאל ללואקפין קדّאמה קאילא אזילו אלת̇יאב אלוסכ̇ה̇ מן עליה וקאל לה אנט̇ר קד אג̇זת[3] ענך ד̇נבך ואלבאס אלבסתך אלכ̇לע:

5. ואמר. וקלת יג̇עלו עמאמה̇ נט̇יפה̇ עלי ראסה וג̇עלו אלעמאמה̇ אלנט̇יפה̇ עלי ראסה ואלבסוה אלת̇יאב ומלאך רבّ אלעאלמין ואקף:

6. ויעד. ואשהד מלאך רבّ אלעאלמין ביהושע קאילא[4]:

7. כה אמר. כד̇י קאל אלרבّ אלקיّום אנך סתסיר פי מד̇אהבי ותחפט̇ מחפט̇י ואיצ̇א אנת תחכם פי ביתי ואיצ̇א תחפט̇ צחוני ואג̇על לך מראתב בין האולי אלוקוף:

8. שמע נא. אסמע אלאן יא יהושע אלאמאם אלכביר אנת ורפקאך אלג̇אלסין בין ידיך פאנהם אנאסי ברהאן פאן הוד̇א אנא מג̇יב עבדי צמח:

9. כי הנה האבן. פאן הודא אלחגר אלדי געלת לפני¹) יהושע עלי חגר ואחד סבעה עיון הודא אנא מנקש נקושהא קאל אלרב אלקיום ואזיל דנב תלך אלארץ פי זמאן ואחדי:
10. ביום ההוא. פי דלך אלזמאן קאל אלרב אלקיום תדעון אלואחד אלי צאחבה אלי תחת אלגפן ואל תחת אלתינה:

Cap. IV.

1. וישב המלאך. ורגע אלמלאך אלמכאטבני ותורני כרגל יתור מן סנתה:
2. ויאמר. תם קאל לי איש אנת נאטר פקלת נטרת והודא מנארה דהב גמלתהא וטבאקהא עלי ראסהא וסבע סרגהא עליהא זוז¹) . . מצבובאת ללסרג אלתי עלי ראסהא:
2. ושנים. ושגרתין זיתון עליהא ואחדה מן ימינהא וואחדה עלי שמאלהא:
4. ואען. פאגבת וקלת אלי אלמלאך אלמכאטבני איש האולי יא סידי:
5. ויען המלאך. ואגאב אלמלאך אלמכאטבני וקאל אלים עלמת מא האולי פקלת לא יא סידי:
6. ויען ויאמר. פאגאב וקאל לי קאילא הדא כטאב רב אלעאלמין אלי זרבבל קאילא לא בגיש ולא בקוה אלא בנבותי²) קאל אלרב אלקיום:
7. מי אתה. מן אנת איהא³) אלגבל אלעטים קדאם זרבבל לסהל ויכרג אלחגר אלרוסה גלבאת אלחט להא:
8. ויהי דבר יי. וכאן כטאב רב אלעאלמין אלי קאילא:
9. ידי זרבבל. ידי זרבבל אססו להדא אלבית וידאה תתממן ותעלם אן אלרב אלקיום ארסלני אליכם:
10 כי מי. אן מן אלדי צאר נהב פי זמאן אלאשיא אלצגאר⁴) ויפרחו וינטרו אלחגר⁵) אלרצאץ ביד זרבבל הדה אלסבעה עיני רב אלעאלמין הם טאיפאת פי גמיע אלארץ:

11. ואען. פאגבת וקלת[6] לה איש הדה אלשגרתין אלזיתון עלי ימנה אלמנארה ועלי שמאלהא:

12. ואען. פאגבת תאניה וקלת לה איש כלתי שמאריך אלזיתון [וקיל ענקודי[7] אלזיתון] אלתי פי מוצע מראזיב אלדהב אלמפרגין מן עליהם אלדהב:

13. ויאמר. פקאל לי קאילא אמא עלמת איש הדה פקלת לא יא סידי:

14. ויאמר. פקאל לי האולי מואצע אלדהן אלואקפין אמאם סיד גמיע אלארץ: עברת העומדים אלואקפין מתל וכל העם נצבים[8]:

Cap. V.

1. ואשוב ואשא עיני. ורגעת ורפעת עיני ונטרת והודא מדרגה טאירה:

2. ויאמר. וקאל איש אנת נאטר פקלת אנא נאטר מדרגה טאירה טולהא עשרין באלדראע וערצהא עשרה באלדראע:

3. ויאמר. פקאל לי הדה אלחרגה אלכארגה עלי וגה אלארץ אן כל סארק מן הדא מתלהא תברא וכל חאלף מן הדא מתלהא תברא:

4. הוצאתיה. אכרגתהא קאל רב אלעאלמין פתדכל אלי בית אללץ ואלי בית אלחאלף באסמי ללכדב ותבית פי וסט מנזלה ותפניה מע כשבה וחגארתה:

אעלם אן וְלָנָה פיה חרף זאיד ואנמא הו וְלָן ומתלה בערה מאפה[1]، ומתלה השפלה הגבה[2]، פלמא כאן אלוקף עלי אללאם פי ולנה ועלי אלעין פי בערה וכדלך עלי אלפי פי השפלה וגב אן נקול אן אלהי זאיד ולכן למא זאד חרף הי לם יכן בד אן יזיד מלך[3] פקד יזיד קמץ מתל בערה، השפלה، וקד יגעל בדלה ג׳ נקט[4] כמא פעל פי ולנה: וקד ראינא אלג׳

נקט תעמל מקאם אלקמץ פי בעץ׳ אלמואצ׳ע. וקד וג׳דנא פי
אלכתאב מת׳ל וְלָגֶה והו ודדנה בחרב[5]) ד׳אך איצ׳א הו ודדן:

5. ויצא המלאך. וכ׳רג אלמלאך אלמכ׳אטב לי וקאל לי
ארפע עיניך ואנט׳ר איש הד׳ה אלכ׳ארג׳ה:

6. ואמר מה היא. פקלת איש הי פקאל הד׳ה אלויבה.
אלכ׳ארג׳ה פקאל לי הד׳ה עינן [וקיל הד׳ה[6]) אעינהם] פי
ג׳מיע אלארץ׳:

7. והנה. והוד׳ה צנג׳ה אסרב מרתפעה והד׳ה אמראה
ואחדה ג׳אלסה פי וסט אלויבה:

8. ויאמר זאת. וקאל הד׳ה אלרשעה ואלקאהא אלי וסט
אלויבה ואלקא צנג׳ה אלאסרב אלי פמהא:

כבר עפרת[7]) צנג׳ה מן וישלך את אבן העופרת אל פיה[8]):
ופ֗סרו אבן העופרת צנג׳ה מת׳ל מאוזני צדק[9])· אבן שלמה[10])
מעשהו כל אבני כים[11]):

9. ואשא עיני. פרפעת עיני֗ ונט׳רת ואד׳א באמראתין
כ׳ארג׳את ורוח פי אג׳נחתהן[12]) ולהן ג׳נאחין כאג׳נחה̇ טיר [אסמה
אלסקר[13])] וחמלן ללויבה בין אלסמא ובין אלארץ׳:

10 ואומר. פקלת ללמלאך אלמכ׳אטב לי אין האתאן
אלנסותאן אלסאירתאן באלויבה[14]):

11. ויאמר אלי. פקאל לי לתבני להא בית פי ארץ׳
אלעראק וירת֗ב ותקר֗ ת֗ם֗ עלי מרכזהא:

Cap. VI.

1. ואשב ואשא עיני. ורג׳עת ורפעת עיני ונט׳רת והוד׳א
ארבע מואכב כ׳ארג׳ה מן בין אלג׳באל ואלג׳באל ג׳באל נחאם:

2. במרכבה. פי אלמרכבה אלאו֗לה[1]) כ׳יל חמר ופי אלמוכב
אלת׳אני כ׳יל סוד:

3. ובמרכבה. ופי אלמוכב אלת׳אלת׳ כ׳יל ביץ׳ ופי אלמוכב
אלראבע כ׳יל שהב:

4. ואען. ואגבת וקלת אלי אלמלאך אלמכאטב לי איש האולי יא סידי:

5. ויען. פאגאב אלמלאך וקאל לי הדה ארבע אריאח [ויק׳[2] ארבע גהאת] אלסמא כארגה[3] מן אלאנתצאב אמאם סיד גמיע אלארץ:

6. אשר בה. אלדי פיהא אלכיל אלסוד כארגין אלי ארץ אלעראק ואלכיל אלביץ כרגו [וקיל[4] כארגין] וראהם ואלכיל אלביץ איצא כרגו אלי ארץ תימן:

7. והאמצים. ואלכיל אלשהב (כרגו[5]) וטלבו ללתסאיר פי אלארץ וקאל אמצו סירו פי אלארץ פתסאירן פי אלארץ:

8. ויזעק אתי. וצרך איאיי[6] [ויקאל פצרך בי] וכאטבני קאילא אנטר אלכיל אלכארגין אלי ארץ אלעראק קד אקרו מראדי[7] [ויקאל[8] נבותי] פי ארץ אלעראק:

9. ויהי דבר יי. וכאן כטאב רב אלעאלמין אלי קאילא:

10. לקוח. אכד מן ענד אלגאליה מן חלדי ומן ענד טוביה ומן ענד ידעיה ותדכל אנת פי דלך[9] אליום ותדכל אלי בית יאשיה בן צפניה אלדי גאי מן באבל:

11. ולקחת. ותאכד דהב ופצה ותעמל תיגאן ותעמל עלי ראס יהושע בן יהוצדק אלאמאם אלכביר:

12 ואמרת. ותקול לה קאילא כדי קאל אלרב אלקיום הודא רגל אסמה צמח ומן מוצעה ינבת ויבני היכל אללה:

13. והוא יבנה. והו יבני היכל רב אלעאלמין והו ירפע אלבהא ויגלם ויתסלט עלי כרסיה ויכון אלאמאם עלי כרסיה ותדביר אלסלאמה תכון בין כלהמא[10]:

14. והעטרות. ואלתיגאן תכון לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן צפניה לתדכיר[11] פי היכל רב אלעאלמין:

15. ו(ה) רחקים. ואלבעידין יגו ויבני פי היכל רב אלעאלמין ותעלמון אן אלרב אלקיום ארסלני אליכם ויכון אן סמעתם סמאע רב אלעאלמין אלאהכם:

Cap. VII.

1. ויהי בשנת. וכאן פי סנה ארבעה לדריוש אלמלך כאן כטאב רב אלעאלמין אלי זכריה פי ארבעה מן אלשהר אלתאסע פי שהר כסלו:

2. וישלח. וארסל אלי בית אל[1] שראצר ורגם מלך ורג'אלה ללאבתהאל פי קדם רב אלעאלמין:

3. לאמר. קולא ללאימה אלדין פי קדם אלרב אלקיום ואלי אלאנביא קאילא[2] אבכי פי אלשהר אלכאמס תנסך אתנסך כמא עמלת הדא כם מן אלסנין:

קיל[3] אן רגם מלך הו אסם רג'ל מתל עבד מלך[4] אבימלך[5] וקיל[6] אנה קאיד אלמלך ולם ידכר אסמה:

4. ויהי דבר י״י. וכאן כטאב אללה אלי קאילא:

5. אמר. קל אלי ג'מיע שעוב אלארץ וללאימה קאילא אד' צמתם ונבתם פי אלשהר אלה'[7] ופי אלשהר אלז'[8] הדא מדה ע'[9] סנה הל ציאם צמתם ען אמרי:

6. וכי תאכלו. ואדא[10] תאכלו ותשרבו אליס אנתם אלאכלין ואנתם אלשארבין:

7. הלא. אליס אלכטוב אלדי נאדא בהא רב אלעאלמין עלי יד אלאנביא אלקדמא בכון דאר אלסלאם[11] עאמרה וסאליה וג'מיע קראהא חואליהא ואלדארום [ויק ואלקבלה] ואלסהל עאמר:

8. ויהי דבר י״י. וכאן כטאב רב אלעאלמין אלי זכריה קאילא:

9. כה אמר. כדי קאל אלרב אלקיום קאילא חכם אלחק אחכמו ואלפצל ואלרחמה אעמלו אלרג'ל מע צאחבה:

10. ואלמנה. וארמלה ויתים וגריב ומסכין לא תג'שמו וסייה[12] אלרג'ל לאכיה לא תפכרו פי קלובכם:

11. וימאנו. ואבו ללאצגא וג'עלו כתף זאיגה ואדאנהם תקלו מן אלסמאע:

12. ולבם. וקלבהם גׄעלו מת̇ל חגׄר אלמאס[13]) מן סמאע אלשריעה̈ ואלכׄטוב אלדׄי ארסל אלרבׄ אלקיוׄם בנבוׄתה עלי יד אלאנביא אלקדמא וכאן סכׄט עט̇ים מן ענד אלרבׄ:

13. ויהי כאשר. וכאן כמא נאדא ולם יכונו סאמעין כדׄאך ינאדו ולא אסמע קאל אלרבׄ אלקיוׄם

14. ואסערם. ואנקלהם אלי אלאמם אלדׄי מא ערפוהם ואלארץׄ אסתוחשת מן בעדהם מן אלעאבר ומן אלראגׄע וגׄעלו ארץׄ אלת̇מין לוחשה̈:

Cap. VIII.

1. ויהי דבר י״י. וכאן כׄטאב אללה אליׄ קאילא:

2. כה אמר. כדׄי קאל אלרבׄ אלקיוׄם גרת לציון גירה̈ כבירה̈ וחמיוׄה̈ עט̇ימה̈ גרת להא:

3. כה אמר. כדׄי קאל אלרבׄ רגׄעת אלי ציון ואסכן פי וסט ירושלם ותסמׄא ירושלם מדינה̈ אלחקׄ וגׄבל אלרבׄ אלקיוׄם יסמׄא גׄבל אלקדס:

4. כה אמר י״י. כדׄי קאל אלרבׄ אלגׄיוש איצׄא יגׄלסו אלשיוךׄ ואלעגׄאיזׄ פי רחבאת דאר אלסלאם וכלׄ ואחד עכׄאזה̈ בידה מן אלאיׄאם [ויקאל מן כת̇רה̈ אלסנין]:

5. ורחובות. ורחבאת אלמדינה̈ תמתלי צביאן וצבאיא פפרחין פי רחבאתהא:

6. כה אמר. כדׄי קאל אלרבׄ[1]) אדׄא יעגׄב ענד בקיׄה̈ הדׄא אלשעב פי תלך אלאיׄאם תרי ענדי יעגׄב קאל אלרבׄ אלגׄיוש:

תפסיר אכׄר[2]) פי כי יפלא אראד בה אדׄא יעזׄ אמרי ונהיי ענד יסרי׳ איצׄא ענדי יעזׄ קדרהם וגׄלאלתהם:

יפסׄר יפלא מן פלאות עדותיך[3]) ומת̇לה הפליא עצה[4]).
ופסׄרת בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית ענד בקיׄה הדׄה אלשעב כמא יחסן פי אלעבארה̈ ומחץׄ אללפט̇ה̈ פי עני הדׄא אלשעב:

7. כה אמר. כדי קאל אלרבّ אלקיّום הודא אנא מגית שעבי מן ארץ אלשרק ומן ארץ מגיב אלשמס:

8. והבאתי. ואגיבהם ואסכנו פי וסט דאר אלסלאם ויכונו לי לשעב ואנא אכון להם לאלאה באלחקّ ובאלעדאלה:

9. כה אמר. כדי קאל אלרבّ אלקיّום תשתדّ אידיכם יא סאמעון פי הדה אלאיّאם איّא הדה אלכטוב מן פם אלאנביא אלדי פי יום אסםّ בית אלרבّ אלקיّום אלהיכל ללבני:

10. כי לפני. פאןّ קבל תלך אלאיّאם אגרה אלאדמיّ לים[6]) הי מתכוّנה ואגרה אלבהימה לים הי וללכארג וללדאכל לים סלאמה מן גהה אלעדוّ ואטלק כلّ אלנאס בעצّהם בבעץ:

עברת לא נהיה לים מכונה אסם מתל תאוה נהיה[7]) ולם אפסרה עבר מתל הנהיה כדבר הגדול הזה[8]).

לאנّה קאל ושכר הבהמה אֵנֶנָה בלשון נקבה פיגוז אן יכון שָׂכַר פי אללגה יעמל מדכّר ומוּנّת[9]):

11. ועתה. ואלאן לים מתל אלאיّאם אלקדימה אנא לבקיّה הדא אלשעב קאל אלרבّ אלקיّום:

12. כי זרע. לאן דריّה אלסלאמה יכונו[10]) אלגפנה תעטי[11]) תמרהא ואלארץ תעטי דכלהא ואלסמאואת תעטי נדאהא ואנחל בקיّה הדא אלשעב גמיע הדה:

13. והיה. ויכון כמא צרתם מסבّה פי אלאחזאב יא אל יהודה ויא אל אסר[12]) כדאך אגותכם ותצירו ברכה לא תכשון תשתדّ אידיכם:

14. כי כה. אןّ כדי קאל אלרבّ אלקיّום כמא הממת לאסי אליכם ענד אסכאט אבאיכם איّאי קאל אלרבّ אלגיוש ומא רגעת מן סכטי:

15. כן שבתי. כדאך רגעת הממת פי הדה אלאיّאם לאחסאן אלי דאר אלסלאם[13]) ואלי בית יהודה פלא תכשו:

16. אלה הדברים. הדה אלמכאטבה אלדי יגב אן תצנעוהא כאטבו באלחקّ אלואחד מע צאחבה אלחקّ והכם אלסלאמה אכמו פי מגאלסכם:

17. ואיש את רעת. ואלסיה אלרגל וצאחבה לא תחסבוהא פי קלובכם וימין כדב לא תחבו פאן גמיע הדה כנת באגץ קאל אללה:

לפטה שער להא ג' תפאסיר ויוקף עלי תפסירהא בקרינה וערפנא אן לפטה שַׁעַר יקראוה מִשְׁפָּט אן תלך תפסר מגלם אלחכם[14]:

18. ויהי דבר. וכאן[15] כטאב אלרב[16] אלי קאילא:

19. כה אמר. כדי קאל אלרב[17] אלקיום צום אלשהר אלראבע וצום אלשהר אלה'[18] וצום אלשהר אלסאבע וצום אלשהר אלעאשר יכון לאל[19] יהודה לסרור ולפרח ולאזמנה טיבה ואלחק ואלסלאמה אחבו:

קולה ולמועדים טובים הי איאם יעני בדל מא כאנת ימי אבל תציר מרסומה בימי ששון ושמחה:

20. כה אמר. כדי קאל אלרב אלגיוש איצא[20] שעוב כתירין וגאלסין מדן כבאר:

21. והלכו. וימצו סוכאן קריה ואחדה אלי ואחדה ויקולו קולא נסיר סיראן לאבתהאל קדאם רב אלעאלמין ולטלב אלרב אלקיום אסיר[21] יא אנא:

22. ובאו עמים. ויגו שעוב כתרין ואחזאב עטאם לטלב אללה אלקיום פי ירושלם ולאבתהאל קדאם אללה:

23. כה אמר. כדי קאל אלרב אלקיום פי דלך אלאיאם אלדי יתמסכו עשרה אנאם מן כל לגאת אלאחזאב ויתמסכו בטרף רגל יהודי קאילא נסיר מעכם לאן סמענא אן אללה מעכם:

Cap. IX.

1. קצה[1] נבוה כטאב אללה פי ארץ אלחדרך ודמשק מקרה אן ללה אעין אלנאס וכל אסבאט אסרי':

2. וגם חמת. ואיצא חמאה[2] תתכם פיהא צר וצידון לאנהא תתכמת גדא:

3. ותבן. ובנת צר חצאר להא וגמעת אלפצ̇ה̈ [ואלדהב[3]] מת̇ל אלתראב ואלקראצ̇ה̈ מת̇ל טין אלאזק̇ה̈:

4. הנה יי. הודא אללה יקרצ̇הא ויצ̇רב פי אלבחר פצ̇ולהא והי באלנאר תסתאכל[4]:

5. תנט̇ר עסקלאן ותפזע ותנט̇ר גז̇ה̈ (ותמכ̇ץ[5]) ג̇דא ועאקר לאן כדי מלתפתהא ויביד אלמלך מן גז̇ה̈ ועסקלאן לא תג̇לס

6. וישב. ויג̇לס אלזנים[6]) פי אזדוד ואקטע אקתדאר[7]) פלסטין:

7. והסירתי. ואזיל את̇אמה מן פיה וארג̇אסה (מן בין אט̇פארה[8]) ויתבק̇א איצ̇א הו לאלהנא ויציר מת̇ל אלאלוף פי א̈ל יהודה[9]) ותציר עקרון מת̇ל אליבוסי:

8. וחניתי. ואנזל פי היכל קדסי מן אלג̇יש מן אלג̇איז ואלראג̇ע ולא יג̇וז עליהם איצ̇א מקתצ̇י פאנ̇י אלאן נט̇רת בעיני̈:

9. גילי מאד. אטרבי ג̇דא יא ג̇מאעה̈ ציון ג̇לבי יא ג̇מאעה̈ דאר אלסלאם[10]) הודא מלכך יאתי אליך עאדל ומג̇את̇ הו מנכסר אלנפס וראכב עלי חמאר או עלי ג̇חש תרביה̈ אלאתנאת:

פס̈רת גילי אטרבי[11]) ואן כאן וקף אללחן עלי אללאם פלים הוא ממ̇א יג̇יר אלתפסיר ואנ̇מא הו מן שרש אללחן. ועב̈רת עָנִי מנכסר ולם אפסרה פקירא אד̇ כאן אלמסיח אג̇נא אלכ̇לאיק ואד̇א בחת̇נא ען מעני הדה אללפט̇ה̈ עלמנא אנה אראד בהא אנכסאר ואנ̇מא ס̇מ̇י אלפקיר עני מן ג̇הה̈ אנ̇ה̈ אבדא מנכסר אלנ̈פס ופס̈רת בן אתונות תרביה̈ אלאתאנאת מת̇ל ואלים בני בשן[12]) לאנה לו קאל בן אתון לג̇אז אן יפס̈ר אתאנה[13]):

10. והכרתי. ואקטע אלמוכב[14]) מן אלאפרים ואלכ̇יל מן דאר אלסלאם ותנקטע קוס למלחמה̈ ויכ̇אטב באלסלאמה̈ ללאחזאב וסלטאנה מן אלבחר אלי אלבחר ומן אלנהר אלי אקטאר אלארץ̇:

11. גם את. איצ̇א אנת בסבב דם עהדך אטלקת סג̇נייך מן ביר ליס פיה שי מן אלמא:

12. שובו. ארגעו אלי אלתחצן יא אסארי אלרגא איצא[15] ארד אליך:

13. כי דרכתי. אן אותרת לי יהודה[16] לתאל קוס אפרים ואתור אולאדך יא ציון עלי אולאדך יא יון ואגעלך מתל סיף אלגבאר:

14. וי״י עליהם. ורב אלעאלמין[17] עליהם ויכרג מתל אלברק סהאמה ואלרב אללאה באלבוק יצרב ויסיר בעואצף ריח אלגנוב[18]:

15. י״י צבאות. רב אלגיוש יסתר עליהם ויאכלו ויכבסו חגארה אלמקלאע וישרבו והאגו מתל אלכמר וימתלו מתל אלטאס מתל זואיא אלמדבח:

16. והושיעם. ויגיתהם רב אלעאלמין אלאההם פי דלך אליומאן כמא אגאת גנם שעבה לאנהם מתל גואהר אלתאג מתבנדאת [ויק׳ מתעלמאת[19]] עלי אדמתה:

17. כי מה טובו. אן מא גודתה ומא דא חסנה אלדגן אלשבאב ואלמסטאר ימי אלעואתק:

Cap. X.

1. שאלו מי״י מטר. אטלבו מן רב אלעאלמין אלמטר פי וקת אללקיש רב אלעאלמין פאעל עגיג אלאצואת[1] ומטר אלגית יעטיהם ללרגל עשב פי אלצחראי:

2. כי התרפים. פאן אצחאב אלאצטרלאבאת[2] כאטבו באלגל ואלמנגמין נטרו אלבאטל ואצחאב אלמנאמאת כאטבו באלזור באלהבא יעזון עלי דלך דכלו מתל אלגנם יגיבו אן לים ראעי:

3. על הרעים. עלי אלרעאה (אשתד[2] גצבי) ועלי אלעתדאן אפתקד אן אפתקד רב אלעאלמין קטיע אל יהודה וגעלהם מתל פרס אלדי בהאה פי אלמלחמה:

4. ממנה. מנה[4] מנה אלותר מנה קוס אלמלחמה מנה יכרג כל מקפי גמיעא:

5. והיו. ויצירו מתֿל גבאברה דאיסין פי טין אלאזקה פי אלמלחמה ויחארבו לאן רב אלעאלמין מעהם ויכֿזון רכאב אלכֿיל:

6. וגברתי. ואקוי לאל יהודה ואגיתֿ לאל יוסף תגלים אגלסהם פאני קד רחמתהם ויכונו כאלדין] מא כֿדלתהם לאן אנא אלרב אלאההם ואגיבהם:

7. והיו. ויצירו אפרים מתֿל אלגבאר ויכון ויפרח קלובהם מתֿל אלכֿמר ובניהם ינטֿרו ויפרחו יטרב קלובהם ברב אלעאלמין:

8. אשרקה. אצפר להם ואגמעהם לאן פככתהם ויכתֿרו כמא כתֿרו:

9. ואזרעם. ואבדדהם פי אלשעוב ופי אלמעאבר ידׄכרוני ויעישו מע אולאדהם וירגעו:

10. והשבותים. וארדהם מן ארץ מצר ומן ארץ אלמוצל[5] אגמעהם ואלי ארץ גרש[6] ואללבנאן ולא יכפיהם:

פסרת ולא ימצא להם ולא יכפיהם מתֿל ולא ימצא לנו ההר[7]:

11. ועבר בים. ויגוז פי אלבחר שדה ויצרב פי אלבחר אלאמואג ותגף כל קעור אלכֿליג[8] ויחדר[9] אקתדאר אשור וקציב אהל מצר יזול:

12. וגברתים. ואקוידהם באסם רב אלעאלמין ובאסמה יתסאירו קאל רב אלעלמין:

Cap. XI.

1. פתח לבנון. אפתח יא לבנאן מצאריעך חתי נאכל אלנאר פי ארוזאך:

2. הילל. ולול יא שרבין אדׄ סקט אלארז אלדׄי אלאגלי נהבו ולולו אלבלוט אלתי פי אלבתֿניה[1] אדׄ אנחדר שערא אלקטער אלקטף[2]:

3. קול. צות ולולה אלרעאה פאן קד נהב אג̇לאהם צות[3] לאן קד נהב אקתדאר אלארדן:

4. כה אמר. כדי קאל לרב̇ אלאלאהי ארעא גנם אלקתלי:

5. אשר. אלדי משתריהן̇ יקתלוהן̇ ולא ינדמו ובאיעהן̇ יקול כל̇ ואחד מנהם אלחמד לל̇ה ואסתגני ורעאתהם לא יחמל [ויק' לא[4]) ישפק] כל̇ ואחד מנהם עליהן̇:

6. כי לא. פאני̇ לא אשפק איצ̇א עלי ג̇לאם[4]) קאל רב̇ אלעאלמין והודא אנא מוגד אלאדמי̇̇ אלואחד ביד רפיקה וביד מלכה ויהטמו ללארץ ולא אכל̇ץ מן ידהם:

7. וארעה. ורעית גנם אלקתלי לסבב צ̇עפי אלגנם ואכ̇דת לי עצאתין אלואחדה סמ̇ית לד̇ה ואלאכ̇רי סמ̇ית מדב̇רין ורעית אלגנם:

8. ואכחיד. וכ̇תמת אלת̇לאת̇ רעאה פי שהר ואחד וצ̇גרת נפסי מנהם ואיצ̇א נפסהם נכלת בי:

וקיל[5]) טרדת מן ג̇התי: וקיל[6]) מעניהא כמעני תִקְצַר והי לפט̇ה ליס להא אשתקאק:

9. ואמר: וקלת לא ארעאכם אלמיתה תמות ואלמנכ̇תמה̇ תנכ̇תם ואלמתבק̇יאת תאכלן אלואחדה לחם צאחבתהא:

10. ואקח. ואכ̇דת עצאתי נֹעם וג̇דעתה לאג̇ל פסך̇ עהדי אלדי קטעת מע ג̇מיע אלאסבאט:

ויכון עַמִים אסבאט מת̇ל עמים הר:

11. ותפר. ופסכ̇ת פי דלך אלזמן ועלמו דלך צ̇עפי אלגנם (אלחאפט̇י אמאם[8]) לאן) כ̇טאב רב אלעאלמין (הו)[9]):

12. ואמר. וקלת להם אן כאן חסן ענדכם אעטוני אג̇רתי ואן לם יכן חסן אמתנעו פוזנו[10]) אג̇רתי ת̇לת̇ון דרהם:

13. ויאמר יי. וקאל לי רב אלעאלמין אלקיה אלי אלצאיג̇ תאג̇ אלעז̇ אלדי עזזת בסבבהם ואכ̇דת אלת̇לת̇ון דרהם ואלקיתה אלי בית רב̇ אלעאלמין אלי אלצאיג̇:

14. ואגדע. וג̇דעת עצאתי אלת̇אניה̇ איא אלמדב̇רין בסבב פסך̇ אלרואיה̇ אלתי כאנת בין יהודה ובין ישראל:

15. ויאמר יי. וקאל לי רב אלעאלמין איצ̇א כ̇ד לך אלה̈ רעאי גאהל:

16. כי הנה. פאן הוד̇א אנא מקים רעאי פי אלארץ̇ אלמנכ̇תמאת לא יפתקד אלג̇לאם לא יטלב ואלמנכסרה̈ לא יעאלג̇ אלמנתצבה̈ לא ימון אלסמינה̈ יאכל ואט̇לאפהא יפצל:

17. הוי רעי. יא ראעי אלמחל תארך אלגנם אלסיף עלי דראעה[11]) ועלי עין ימינה דראעה ג̇פאף תג̇ף ועין ימינה כ̇מד תכ̇מד:

Cap. XII.

1. משא דבר יי. קצה̈ רב̇ אלעאלמין אלי ישראל קול רב̇ אלעאלמין מאד̇ אלסמא ומאסס אלארץ̇ וכ̇אלק רוח אלאנסין פי ג̇ופה:

2. הנה. הוד̇א אנא ג̇אעל דאר אלסלאם טסת דנאן לג̇מיע אלשעוב מסתדירא ואיצ̇א עלי יהודה יכון באלחצר עלי דאר[1]) אלסלאם:

3. והיה ביום. ויכון פי ד̇לך אלזמאן אג̇על ירושלם (חג̇ר)[2]) אלאנדמאל לג̇מיע אלשעוב ג̇מיע מנדמליהא שרט ינשרטו וינחשרו אליהא ג̇מיע אהזאב אלארץ̇:

4. ביום. פי ד̇לך אלזמאן קאל רב̇ אלעאלמין אצ̇רב כ̇ל פרס באלאנבהאר וראכבה באלג̇נון ועלי אל יהודה אפתח עיני וכ̇ל פרסאן אלשעוב אצ̇רב באלעמא:

5. ואמרו. ויקולו צנאדיד יהודה פי קלבהם ת̇איר לי ג̇לאם ירושלם באלרב̇ אלקיום אלההם:

6. ביום ההוא. פי ד̇לך אלזמאן אג̇על צנאדיד יהודה מת̇ל כאנון נאר פי אלחטב ומת̇ל משעל נאר פי אלג̇מר ויאכלו עלי אלימין ועלי אלשמאל ג̇מיע אלשעוב מסתדאר ותג̇לם ירושלם איצ̇א פי מוצ̇עהא פי ירושלם:

7. והושיע. ויגית רבّ אלעאלמין למצארב יהודה פי
אלאבתדא לאגל אן לא תעטّם פכ̇ר אהל בית דוד ופכ̇ר
ג̇לאם דאר אלסלאם עלי אّל יהודה:

8. ביום ההוא: פי ד̇לך אלזמאן יסתר רבّ אלעאלמין
בסבב ג̇לאם ירושלם ויכון אלמנעת̇ר[3] מנהם פי ד̇לך
מת̇ל דוד ואהל ביד דוד כאלאשראף[4] כמלאך רבّ אלעאלמין
קדّאמהם:

9. והיה ביום. ויכון פי ד̇לך אלזמאן אזאולת לאסתיצאל
ג̇מיע אלאחזאב אלג̇איין עלי דאר אלסלאם:

10. ושפכתי. ואספך עלי אהל בית דוד ועלי סכّאן דאר
אלסלאם רוח אלחטّ ותצ̇ריעאת[5] וילתפתו אליّ אלדי בעג̇ו
וינדבו עליה (כאלנדב[6]) עלי) אלוחיד ותזעّר יתזעّרו עליה
כאלתזעّר עלי אלבכר:

11. ביום פי ד̇לך אלזמאן יעטّם אלנדב פי דאר אלסלאם
כנדב הדד רמון פי מרג̇ מגדון:

12. וספדה הארץ. ותנדב אלארץ עשירה̈ עשירה̈ עלי
חדה̈ עשירה̈ בית דוד עלי חדה̈ ונסותהם עלי חדה̈ עשירה̈
בית נתן עלי חדה̈ ונסותהם עלי חדה̈:

13. משפחת: עשירה̈ בית לוי עלי[8]) חדה̈ ונסותהם עלי
חדה̈ עשירה אלשמעי עלי חדה̈ ונסותהם עלי חדה̈:

14. כל המשפחות. ג̇מיע אלעשאיר אלמתבקّאאת עשאיר
עשאור עלי חדה̈ ונסותהם עלי חדה̈:

Cap. XIII.

1. ביום ההוא. פי ד̇לך אלזמאן יכון מעדן מנפתח לאהל
בית דויד ואלג̇לאם ירושלם ללרשّ וללנדّה̈:

1. והיה ביום. ויכון פי ד̇לך אלזמאן קאל אלרבّ אלקיّום
אקטע אסמא אלאות̇אן מן אלארץ̈ ולא תד̇כר אבדא ואיצ̇א
אלאנביא ורוח אלנג̇סה̈ אג̇יז מן אלארץ̈:

3. והיה כי ינבא. פיכון אדׄא יתנבّא איצׄא ויקול לה אבאה ואמّא ואלדיה לא תׄעיש לאן כדׄב כׄאטבת באסם רבّ אלעאלמין ויבעגׄוה אבוה ואמّא ואלדיה ענד תנבّיתא׃

4. והיה. ויכון פי דׄלך אלזמאן יסתכׄזון[2] אלאנביא אלואחד מן נטׄארה ענד תנביתה ולא ילבסון רדי כסّי אלשער לאגׄל (אלגׄחוד[3])׃

5. ואמר. ויקול לם אכון אנא נבّי בל רגׄל פלאח אלאדמה אנא פאשתראני מן צבאיי׃

6. ואמר אליו: ויקול לה איש הדׄה צׄרבאת בין ידאך פיקול אלדׄי צֻׄרִבְתֻּ[4] פי[5]

7. חרב: יא סיף תׄורי עלי אלראעי ועלי רגׄל צאחבי קאל אלרבّ אלקיّום (אקתל[6]) אלראעי חתי תתבדّן אלגנם וארד ידי עלי אלאצאגׄ׃

8. והיה. ויכון פי גׄמיע אלארץ קאל אלרבّ צׄעפין מנהא ינקטעו ויתׄעבו ואלתׄלתׄ יתבקّי פיהא׃

9. והבאתי. ואדׄכׄל אלגׄ[7] פי אלנאר ואסבכהם כסבך אלפצّה ואמתחנהם כאמתחאן אלדׄהב הו ידעו באסמי ואנא אגיבה קלת שעבי הו והו יקול אלרבّ אלאהי׃

Cap. XIV.

1. הנה יום בא. הודׄא יום גׄאי לרבّ אלעאלמין ויקסם סלבך פי וסטך׃

2. ואספתי. ואחשר גׄמיע אלאחזאב אלי דאר אלסלאם[1] ללמלחמה ותנפתח אלמדינה ותסתבאח אלמנאזל ואלנסי תפתרש ויכׄרגׄ נצף אהל אלמדינה פי אלגׄאליה ובקיّה אלשעב לא ינקטע מן אלמדינה׃

3. ויצא. ויכׄרגׄ רבّ אלעאלמין ויחארב פי אולאיך אלאחזאב מתׄל יום תחארבה פי יום אלקתאל׃

4. ועמדו רגליו. ותקף סכינתה[2]) פי דלך יום עלי גבל אלזיתון אלדי עלי גהה דאר אלסלאם מן נאחיה (אלמשרק)[3]) וינשק גבל אלזיתון מן נצפה שרק וגרב והדה כבירה[4]) נצף אלגבל מאלא ונצפה דארומא:

5. ונסתם. והרבתם[5]) אלי גבאלי[6]) לאן יבלאג הדה אלגבאל אלי יאצול והרבתם כמא הרבתם מן קדאם אלזלזלה פי זמאן עֻזִּיָּה מלך יהודה ואתי וקאר[7]) אלרב אלאהי גמיע אלקדוסין מעך:

6. והיה. ויכון פי דלך אלזמאן לא יכון נור אלא ברד וגמאד:
יקרות[8]) אכרגה בלשון רבים לאנה ימטר עליהם ארבע אנואע מן אלמטר בק נפץ ואבן ברד[9]) חם שלג. בעקב דלך:

7. והיה יום אחד. ויכון יומא ואחדא הו יערף ענד אללה לא נהאר ולא ליל ויכון ענד אלגרוב יכון נור:

8. והיה ביום: ויכון פי דלך אלזמאן יכרגו מיאה עדאב מן ירושלם בעצהא תנצב אלי אלבחר אלשרקי ובעצהא תנצב אלי אלבחר אלגרבי פי זמאן אלציף ופי אלכריף יכון:

9. והיה יי׳. ויכון אללה מלך עלי כל אלארץ פי דלך אליום ויכון אללה ואחד ואסמה ואחד:

10. יסוב. ידור כל אלארץ מתל אלסבכה[10]) מן גבע עלי רמון קבלה ירושלם ותרתפע ותגלם ירושלם[11]) פי מכאנהא מן באב בנימין אלי אלמוצע אלבאב אלאול[12]) אלי באב אלארכאן וברג חננאל אלי מעאצר אלמלך:

11. וישבו. ויגלם פיה וסיף[13]) לא יכון אבדא ותגלם ירושלם טמאנינה:

12. וזאת. והדה תכון אלצדמה אלתי יצדם רב אלעאלמין לכל אלאחזאב אלדי תגישו עלי ירושלם אדאבה לחמה והו ואקף עלי רגליה ועיניה תדובן[14]) [וקיל תתמאסין] פי תקבהן[15]) ולסאנה תתקאטם פי פיהם:

13. והיה. ויכון פי דלך אליום תכון תשוישה מן אללה פיהם[16] פימסך אלואחד יד צאחבה ותצעד ידה עלי יד צאחבה:

14. וגם. ואיצא יהודה תחארב פי ירושׁ ויחשר מאל כל אלאחזאב מסתדירא דהב ופצה ותיאב ללכתרה גדא:

15. וכן תהיה. וכדי תכון צדמה אלפרס ואלבגל ואלגמל ואלחמאר וכל אלבהאים אלתי תכון פי הדה אלעסאכר מתל הדה אלצדמה:

16. והיה. ויכון גמיע אלמבקאון מין אלאחזאב אלגאיין אלי ירושלם ויצעדו מקדאר סנה בסנה ללסגוד למלך אלרב אלקיום וליחגו חג אלמטאל[17]:

17. והיה. ויכון אלדי לא יצעד מן ענד קבאיל אלארץ אלי ירושלם ללסגוד ללמלך אללה רב אלגיול ולים עליהם תכון אלמטר:

18. ואם. ואן כאנת עשירה מצרים לא תצעד וליסת גאיה ולים עליהם יכון אלצדמה [אלתי[18]) יצדם אללה אלאחזאב אלדין לא יצעדו ליחגו חג אלמטאל[19]:

19. זאת. הדה תכון[20] כטיה מצר וכטיה כל אלאחזאב אלדין לא יטלעו ליחגו חג אלמטאל:

(זאת. הדה תכן עקאב ועקאב גמיע אלאמם אלדין) לא יטלעו ליחגו חג אלמטאל[21]):

20. ביום ההוא. פי דלך[22] אליום יכון עלי מראה אלכיל [וקיל[24]) נואקים אלכיל] קדם לאללה ויכונו אלקדור פי בית אללה כאלטאסת פי אלמדבח:

21. והיה. ויכון כל קדר פי ירושלם ופי יהודה קדם לאלה רב[25]) אלגיוש ויאתו גמיע אלדאבחון ויאכדו מנהם[26]) ויטבכון פיהם ולם[27]) יכון איצא[23]) תאגר פי בית אללה רב[29]) אלגיוש פי דלך[30]) אליום:

תַּם וְנִשְׁלַם סֵפֶר זְכַרְיָה:

Anmerkungen.

Zephanja.

Cap. I. 1) אָסֹף ist der Inf. Diese Erklärung giebt auch Ibn Esra. 1a) Deutr. 1, 16. 2) Im Manuscr. וגהחו. 3) צֹרבתי ist eine Umschreibung für ידי. Auf Gott bezogen umschreibt es auch Saadia. S. Gesen. Thesaur. s. יד. 4) Im Manuscr. steht ואער zweimal. 5) Im Manuscr. זמאיין. Nach אלרוסאי steht ולי mit einem Strich über demselben, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 6) Im Manuscr. ועלי כליי. 7) Zu מִשְׁנֶה bemerkt Raschi: ושער היה בירושלם וכך שמו, ein Thor war zu Jerusalem, das משנה hiess. Das Targ. Jon. übersetzt קָל צְוָחְתָא מִתְּרַע נוּנַיָא וִילָלָא מִן עוֹפָא. Unter וקיל ist also Raschi zu verstehen. 9) Im Manuscr אלן. 10) Prov. 27, 22. 11) Hos. 12, 8. Diese Erklärung giebt auch Ibn Esra in seinem Commentar. 12) ירושלם übersetzt auch Saad. mit דאראלסלאם. S. Gesen. Thes. s. ירוש'. 13) Im Manuscr. דדאדיהם. 14) Jes. 48, 13. Diese Erklärung zu שמריהם führt auch D. Kimchi in seinem Commentar zu den Propheten an. 15) ישבו ist nicht übersetzt. 16) Jes. 42, 13. צרח übersetzen so Saadia und Ibn Koreisch (vgl. Bacher, Hebr. arab. Sprachvgl. S. 143). 17) Im Manuscr. וימהם.

Cap. II. 1) נכסף übersetzt auch das Targ. mit Sehnsucht: דְלָא חָמַד לְאוֹרַיְיתָא. Die meisten Commentatoren übersetzen es mit חרפה. 2) Gen. 26, 25. 3) Exod. 21, 33. Ibn Esra führt diese Erklärung zu כּרת von Jephet ben Ali an. 4) Im Manuscr. שעֲב. 5) Im Manuscr. קל. 6) Zu חרול bemerkt Abul-Walid (Wörtb.) فسر فيه الكرشف. Unter ויקאל wird also Ab. W. gemeint sein. 7) כוש übersetzt auch Saadia mit حبشة (Paulus ed. Jes. 45, 14). 8) Von חללי חרבי המה ist die Uebersetzung ausgefallen. 9) קִפֹּד übersetzt auch Saadia mit قنفذ. D. Kimchi bemerkt: כפד היא הקנפאד בערבי. 10) Gen. 31, 40. 11) Diese Erklärung ist von Ibn Esra, der חֹרֶב mit חרבן übersetzt. 12) Ezech. 16, 34. 13) Diese grammatische Erklärung giebt D. Kimchi: הה״א נחה ודינה במפיק. 14) Jes. 32, 15.

Cap. III. 1) Diese Erklärung bringt Ibn Esra von M. Gikatilla. 2) Prov. 11, 15. 3) Ezech. 18, 7. D. Kimchi führt diese etymo-

logische Erklärung unter יש מפרשים an. 4) Deuter. 33, 10. 5) תורה übersetzt auch Saadia mit شريعة. Hier möchte ich darauf hinweisen, dass Saad., wenn er in seiner Psalmenübersetzung 1, 2 das erste תורה mit شريعة u. d. zweite mit توراة übersetzt, nicht deshalb die Aenderung vornimmt, weil das zweite nicht zum ersten passe, (vgl. Ewald und Dukes Beiträge zum A. T. s. Saad. S. 9), sondern deshalb, weil sich Saad. in seiner Bibelübersetzung an das Targum hält, welches für das erste תורה נימוסא = νομος, d. S. mit شريعة, aber für das zweite אוריתא hat, d. S. mit توراة übersetzt. 6) Im Manuscr. עאלדל. 7) Im Manuscr. באלגויה. 8) Gen. 1, 2. Diese Erklärung giebt auch Ibn Esra. 9) Diese etymologische Erklärung zu נצדו giebt Abul-Walid im Kitab-el-Usul s. צדה. Ibn Koreisch in seiner Abhandlung „über die Erläuterung des Hebräischen aus dem Arab.“ bemerkt zu נצדו עריהם: „מחשאבה בצדה וצדה וצד ההר והי מנפצלה באלמעני מנסובה אלי אלסריאני משתקה מן תרגום שממה צדיה, ושממו עליה איביכם, ויצדון עלה, נשמו פנותם, נצדו עריהם“ „Dieses Wort hat zwar im Hebr. die verwandten Wörter צדה, צדה und צד, aber von diesen weicht es in der Bedeutung ab und neigt sich zum Chaldäischen, in welchem das Wort צדיא als Uebersetzung von שממה gebraucht wird; so wie III. Mos. 26, 32 das Verb. צדה für das hebr. שמם gesetzt ist; wie denn auch Zeph. 3, 6 die zwei Redensarten נשמו פנותם und נצדו עריהם neben einander stehen“. (Vgl. Eichhorn's Biblioth. III. S. 951.) 10) Exod. 21, 31. 11) אך übersetzt auch Saad. m. خاص. 12) Auch Saad. übersetzt מוסר mit أدب (Paulus). 13) אפתקדת steht über der Zeile. 14) לעד mit „für immer“ übersetzen auch Ab. Wal. und Ibn Esra. M. Sikatilla übersetzt es mit „Beute“. 15) Zu שכם bemerkt Ab. Walid (Wörtb.) وكذلك تقول العرب لجوانب الارض مناكبها. 16) יובל שי übersetzt Saad. m. يجلب بالهدية. (Jes. 18, 7. Paulus). 17) בת ציון und בת ירושלם giebt auch Saad. mit جمع صيون und ج' يروشلم wieder. Die anderen arab. Bibel-Uebers., s. d. Londoner-Polyglotte, haben بنت. 18) Im Manusc. אלסלם. 19) Im Manusc. אלסלם. 20) Nach צארו steht im Manusc. שפוי mit einem Strich über demselben, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 21) Diese Erklärung giebt Ibn Esra. 22) Dieser מפסר אכר ist das Targ. Jon.; es übersetzt mit די הוו מעכבין ביך זמני מועדך ארחיקת מיניך, auch die Polyglotte übersetzt mit عيد. 23) Threni I, 4. 24) Jer. 2, 21. 25) Ps. 74, 4. 26) Ps. 74, 8. 27) בדל מא כאן hat kein Analogon im Urtext. Solche Zusätze, um den folgenden Satz verständlicher zu machen, finden sich auch bei Saad., wie Jes. 23, 8. מי יעץ זאת על צר وإذا سالوا من قدر ذلك على صور (Paulus).

Haggai.

Cap. I. 1) Im Manuscr. אלתאמנה. 2) In der Uebersetzung d. צבאות ist er nicht konsequent, oft giebt er es mit אלגיוש und אלעלמין wieder. 3) So punktiert im Manuscr. 4) Ganz diese Erklärung giebt Ibn Esra und leitet sie mit der Formel דע = اعلم ein, (s. d. Einleitung). 5) Auch Saadia übersetzt לב mit بال; so Jes. 57,11: לא שמת על לבך = ولم تردّى الى بالك. 6) עליכם ist nicht übersetzt; es scheint hier eine direkte Auslassung zu sein. Auch die Septuaginta lässt es aus. 7) דגן übersetzt auch Saad. mit دجن. Dozy Suppl. I, 425a. Gesen. Thesaur. 321 sagt dasselbe von Abu Said. 8) Auch Saad. giebt תירוש mit عصير wieder, (s. Psalmenübersetz. ed. Margulies). 9) Im Manuscr. קול.

Cap. II. 1) Im Manuscr. קול. 2) Im Manuscr. כלאש. 3) Im Manuscr. steht אלקיום zweimal. 4) Im Manuscr. אלסאסע. 5) Im Manuscr. אלתאמנה. 6) בשר übersetzt auch Saadia mit لحم Jes. 22, 15 (Paulus). 7) Nach יקדם steht im Manuscr. אי mit einem Strich über demselben, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 8) זלע giebt keinen Sinn; es wird wahrscheinlich זלם füllen II zu lesen sein. 9) Im Manuscr. ist das Wort corrumpiert. 10) Jes. 30, 14. Diese Erklärung zu פורה giebt auch D. Kimchi. 11) Diese Uebersetzung giebt auch Ibn Esra. 12) Das Targ. Jon. übersetzt העוד כען עבורה באדרא. 13) Diese Erklärung zu מגורה giebt Ibn Esra, מקומות שישימו שם הדגן ein Ort, wohin man d. Getreide legt. 14) Joel 1, 17. 15) Nach קל steht im Manuscr. לאמיר mit Punkten über demselben, welche bedeuten, dass das Wort zu streichen ist.

Zecharja.

Cap. I. 1) Im Manuscr. אלדי. 2) Im Manuscr. כאבאיהם. 3) Die Uebersetzung von צבאות ist ausgefallen. 4) Im Manuscr. ובית. 5) Im Manuscr. אלאאם. 6) במצלה übersetzt das Targum mit די בבבל; vielleicht ist auch unter אלקאר Babylonien gemeint. 7) איש vulg. f. אי שי. 8) Im Manuscr. הנאל. 9) Vulg. f. اريك. 10) Hier giebt er צבאות mit אלקדוס wieder. Die L. Polyglotte hat für יי צבאות immer الطابط الكل. 11) אלי מתי steht zweimal. 12) Im M. אלסלם. 13) Die VII. Form von بغى hat Freitag nicht. Dozy bringt sie von Mohammed ibn Hārith 317: عظيمات الاشياء مما تنبغى به الخلافة وتقوم به الامارة. 14) So punktiert im Manuscr. 15) Im Manuscr. אלסלם. 16) Im Manuscr. יכון.

Cap. II. 1) Vulg. für أيّ شي. 2) Vulg. Form für ואראני. IV. Form. 3) אתחמעו hat kein Analogon im Urtext. Unser Commentator folgt hier dem Targum, das vor וכסו noch אתכנשו hat. 4) רוחות übersetzen Ibn Esra und Kimchi mit גַּחוּ. 5) צרב ist eine Umschreibung für יד. Auf Gott bezogen, umschreibt es auch Saad. 6) Im Manuscr. אלסלם. 7) Der Impert. von נָעוֹר ist הָעוֹר. Diese Erklärung giebt auch Ibn Esra.

Cap. III. 1) Vulg. für in d. IV ואראני. 2) Zu שטן Hiob 1, 16 bemerkt Ibn Esra, ואמר הגאון ר׳ סעדיה כי שטן אדם היה מקנא באיוב. Der Gaon Saad. sagt, dass unter שטן ein Mensch zu verstehen ist, der Hiob beneidete; שטן giebt er gleichfalls mit المعاند wieder. 3) Unser Commentator übersetzt העברתי mit unserem Perf., da er dem Perf. die Partikel قد vorsetzt. Ibn Esra bringt diese Uebersetzung von ר׳ מרינוס = Ab. Walid. 4) Im Manuscr. קואילא. 5) Hebr.

Cap. IV. 1) = שבעה ושבעה. 2) רוח auf Gott bezogen, übersetzt auch Saadia mit نبوة (Jes. 61, 1. ed. Paulus). 3) Im Manuscr. איהוי. 4) Im Manuscr. אלצואר. 5) Im Manuscr. steht אלחגר zweimal. 6) Im Manuscr. וקללה. 7) Nach diesem וקיל muss man die שבלים als an den זיתים sich befindende auffassen (vgl. Wellhausen, die kl. Propheten). 8) Exod. 18, 14 (wo נצב steht).

Cap. V. 1) Hos. 7, 4. 2) Ezech. 21, 31. 3) Diese Termini technici כלך so wie ג׳ נקט 3 Punkte für Segol weisen auf den Einfluss Ibn Esras und Abul Walids hin. 4) Ezech. 25, 13. Die ganze Erklärung zu ולן findet sich bei Kimchi (Wörb.). 5) עינם übesetzt hier unser Commentator mit Ibn Esra, der es auf Gott bezieht; das Targ. bezieht es auf das Volk, dann ist der Plural أعينهم zu lesen. 6) Diese Erklärung gehört zu Vers 7. 7) Zech. 5, 8. 8) Hiob 31, 6. 9) Deuter. 25, 15. 10) Prov. 16, 11. 11) Im Manuscr. אנכחתהן. 12) חסידה giebt auch Saad. mit سقر wieder; vgl. Gesen. Thes. s. חסידה. 13) Im Manuscr. באלדבה.

Cap. VI. 1) Vulg. fem. Form für أولى. 2) רוחות übersetzen Ibn Esra und Kimchi mit جهة. Saad. übersetzt wie unser Commentator ריאח. (Vgl. Munk, Notice s. Saad. S. 52). 3) Im Manuscr. כאהרה. 4) Der Wechsel zwischen Particip. und Perfect. ist hier nach Wellhausen nicht ursprünglich, und es ist nach ihm überall das Particip. herzusustellen. Dieser יקיל, der auch mit dem Particip. übersetzt, wäre ein Beweis für Wellhausen's Annahme. 5) Im Manuscr. ist יצאו nicht übersetzt. 6) אתי übersetzt auch Saad. mit أباى (Jes. 57, 11. Paulus). 7) הניחו את־רוחי übersetzt das Targum עבידו ית רעותי. Unser Commentator folgt dieser Uebersetzung.

8) Ibn Esra übersetzt רוחי mit Prophetie, Geist. 9) Im Manuscr. וילך.. 10) Im Manuscr. כליהמה. 11) Im Manuscr. steht . . לתדב. Das יר habe ich ergänzt.

Cap. VII. 1) So punktiert im Manuscr. 2) Nach קאילא steht im M. קל mit einem Strich über demselben, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 3) Diese Erklärung gehört zu Vers 2. 4) Jerem. 38, 7. Nom. pr. 5) Gen. 20, 2. Als Nom. pr. fasst es auch Ibn Esra auf: שמות שרים. 6) Diese Erklärung bringt Ibn Esra von Jephet b. Ali: הם הגדלים = קאיד. 7) = חמישי. 8) = שביעי. 9) = שבעים. 10) Nach ואלא steht im M. בי mit einem Strich über demselben, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 11) Im Manuscr. אלסלם. 12) Im Manuscr. וסיה mit Punkten über demselben. 13) שמיר übersetzen auch Ibn Esra und D. Kimchi so. Raschi übersetzt es mit „Wurm" (s. Gesen. Thes. sub שמיר).

Cap. VIII. 1) צבאות ist nicht übersetzt. 2) Dieser תפסיר אכר ist d. Targum, d. übers. „כד תקר דחלתי בעיני שערע דעמא הדין ביומיא האינון אף קדמי יקרון". 3) Ps. 119, 129. 4) Jes. 28, 29. 5) Im Manuscr. אלסלם. 6) Im Manuscr. steht לים zweimal. 7) Prov. 13, 19. 8) Deuter. 4, 32. 9) Diese Erklärung giebt D. Kimchi, und bemerkt, dass שכר sowohl mascul. als fem. sein kann. 10) Das Analogon für יכונו steht nicht im hebr. Text; man sieht das Sprachgefühl unseres Autors; denn יהיה muss hier ergänzt werden. Auch die neueren Exegeten ergänzen es. 11) Im Manuscr. יתלוטי. 12) = ישראל. 13) Im Manuscr. אלסלכם. 14) Diese Erklärung zu שער giebt D. Kimchi, und bemerkt: שם מושב זקנים. 15) Im Manuscr. . . . וכא. 16) צבאות ist nicht übersetzt. 17) Im Manuscr. אלרבי. 18) = חמישי. 19) Im Manuscr. ליל. 20) עוד אשר יבואו ist im Manuscr. nicht übersetzt. 21) אסיר steht zweimal.

Cap. IX. 1) משא übersetzt auch Saad. mit קצ̈ה (Jes. ed. Paulus 22, 1). 2) חמת giebt auch Saad. mit חמא̈ה wieder. Munk, Notice s. Saad. S. 54. 3) Hat kein Analogon in der Bibel. 4) Im Manuscr. ist dieses Wort korrumpiert: חסם .. כל. 5) Im Manuscr ..ותמב; vielleicht ist ותמכץ „kreisen, Wehen haben" zu lesen. 6) ממזר übersetzen auch Abul-Walid und Ibn Esra mit זנים, Bastard. Das Targum hat בית ישראל. 7) Im Manuscr. steht אין תבאר mit Punkten oben. Ich habe hier אקתדאר gesetzt, weil unser Commentator גאון gewöhnlich so wiedergiebt. Vgl. Cap. X, 11. u. a. 8) Im Manuscr. steht מן ב. ן אט . . . ה Es wird wahrscheinlich hier מן בין אטפארה „zwischen den Krallen" zu lesen sein. 9) Im Manuscr. פי אליה . . . ה. 10) Im Manuscr. אלסלם. 11) Saadia in seiner Psalmenübersetzung (ed. Margulies S. 6) führt zu גילו drei Bibelverse mit גיל an, Hos. 10, 5 וכמריו עליו יגילו, Hiob 3, 22. השמחים אלי־גיל und Ps. 2, 11.

ומן יעלם אן העלב יסתעמלון אלטרב und bemerkt: וגילו ברעדה
ومن يعلم انّ العرب يستعملون الطرب في موضع الخوف كما يستعملون في موضع السرور فسّرنا له هذه ثلاث الفاظ طربا مثل احوايها „Wer aber weiss, dass sich die Araber des Wortes „tarb“ zum Ausdrucke der „Furcht“ sowohl als auch der „Freude“ bedienen, für den haben wir diese drei Stellen gleich wie die übrigen mit „tarb“ übersetzt“. Abul-Walid s. גול bemerkt, والطرب يكون في الفرح والحزن „Tarb“ ist der Ausdruck für Freude wie für Trauer. 12) Deuter. 32, 14. 13) Diese Erklärung giebt D. Kimchi in seinem Commentar. 14) Im Manuscr. אלסובב. 15) Die Uebersetzung von היום מגיד משנה ist ausgefallen. 16) Im Manuscr. steht יהודה und über demselben יהודה. 17) Im Manuscr. ist יראה nicht übersetzt. 18) תימן übersetzt auch Saadia mit جنوب (Vgl. Munk, Notice sur Saad.). 19) Jes. 62, 10 übersetzt Saad. הרימו נס mit وارفعو علما (Paulus).

Cap. X. 1) חזיזים übersetzt auch Abul-Walid, Wörtb. mit الاصوات. Das Targ. hat אביר רוחין. 2) Im Manuscr. אלאצטגלאבאת. Die Etymologie des Wortes giebt Weissenborn, in seiner Abhandlung „Beiträge zur Kenntnis der Mathematik des Mittelalters“ S. 156. „Das Astrolab oder der Astrolapsus ist dem Araber weniger ein Mittel zur Erweiterung seiner astronomischen Kenntnisse, als zur Bestimmung der Zeit, zu welcher die Horen gesungen werden müssen“. Nach ihm ist das Astrolab ein dem griechischen Planisphärium des Hipparch und Ptolemaeus ähnliches astrolog. Werkzeug; nur die Construction mancher Kreise weichen hie und da ab. Auch in rabbinischen Kreisen beschäftigte man sich mit dem Astrolab. Casuisten nämlich stellten die Frage auf, ob der Gebrauch des Astrolabs am Sabbat gestattet sei; und R. Jakob b. Ascher besiegelte das Verbot mit dem Wortspiel איסור לאו. (Astrolab ist unerlaubt). [S. Steinschneider, die hebr. Uebersetzungen des Mittelalters, Einleitung.] Ibn Esra bemerkt zu Astrolab „הם צלמים ידעו בהם עתידות“. 3) הרה אפי ist nicht übersetzt. Nach dem Sprachgebrauch unseres Autors ist es mit אשתד גצ̇בי zu übersetzen. 4) Die Uebersetzung von פנה ist ausgefallen. 5) אשור übersetzt auch Saad. oft mit موصل, und oft lässt er es unübersetzt, wie es unser Commentator thut. 6) גלעד giebt auch Saad. mit جراش wieder. (Gesen. Thes. s. גלעד). 7) Jos. 17, 16. Diese Uebersetzung giebt das Targum ולא יספק להון. 8) Im Manuscr. אלכלין. 9) Im Manuscr. ...ויאדר.

Cap. XI. 1) Im Mscr. steht noch עלי und Striche über demselben, welche bedeuten, dass das Wort zu streichen ist. בשן übersetzt auch Saad. mit אלבתניה. (Munk, Notice s. Saad. S. 53). 2) אלקטף ist im M.

nicht leserlich. 3) שאנת כפירים ist nicht übersetzt. 4) לא יחמול übersetzt Saad. mit لايشفق (Jes. 30, 14. Paulus.) Ibn Esra bezieht ורעיהם auf Gott, dann wäre לא יחמול mit لايشفق zu übersetzen, d. h. Gott wird sich ihrer nicht erbarmen. Die Uebersetzung von הארץ ist ausgefallen. 5) Dieser וקיל ist das Targum, das בחלה mit ורחוק „entfernen" übersetzt. 6) Ibn Esra giebt wörtl. diese Erklärung zu בחלה und bemerkt: ומלת בחלה אין לה חבר ופירושה כמו קצרה. Das Wort בחלה hat kein Analogon, sondern es ist wie קצרה zu übersetzen. 7) Deut. 33, 19. 8) Im Manuscr. ist die Uebersetzung von השמרים אותי ganz korrumpiert. Auch ist es hier eine Umschreibung. 9) הוא ist nicht übersetzt. Ich habe es zugefügt. 10) Im Manuscr. פחנו. 11) Im Manuscr. ויאעה.

Cap. XII. 1) Im Manuscr. דאור אלסלם. 2) Im Manuscr. steht רוג̇. Doch ist hier חג̇ר zu lesen. 3) Wird wohl אלמעת̇ר heissen, ohne נ. Saad. übersetzt מכשול mit معثر. S. Dozy Suppl. s. عثر. 4) Ist eine Umschreibung für כאלהים. Das Targum übersetzt es mit כרברבין. 5) Im Manuscr. עחצריעאת. 6) Im Manuscr. ist כמספד nicht übersetzt, es stehen 2 Buchstaben מ״ב und Striche; doch ist hier כאלנדב עלי zu lesen. 7) Im Manuscr. steht nach רמון .. עה und über demselben ein Strich, welcher bedeutet, dass das Wort zu streichen ist. 8) Im Manuscr. על.

Cap. XIII. 1) Im Manuscr. לא. 2) Im Manuscr. יסתחון. Auch Saad. übersetzt בוש mit خزى (Munk, Notice s. Saad.). 3) Im M. ... אלג̇ת. Es wird wohl mit אלג̇חור zu übersetzen sein. 4) So punktiert im M. 5) Die Uebersetzung von בית מאהבי ist ausgefallen. 6) Im Manuscr. steht דאקתך, das keinen Sinn giebt; es wird wohl hier اقتل = הך zu lesen sein. 7) = השלישית.

Cap XIV. 1) Im Manuscr. אלסלם. 2) Zu רגליו bemerkt Maimonides, (Führer I. Absch. 28) „d. h. seine Verheissungen werden sich bewähren"; die Wunder nämlich, von denen Gott die Ursache oder der Urheber ist. Saad. übersetzt es mit سكينة = שכינה, dem auch unser Commentator gefolgt ist. (S. d. Einleitung. 3) Im Manuscr. ist מקדם nicht übersetzt, es steht ein ק mit Punkten. Es ist aber אלמשרק zu lesen. 4) הר הזיתים ist nicht übersetzt. Auch die Uebersetzung von גיא מאד ומש ist ausgefallen. 5) Die Uebersetzung von ונסתם ist ausgefallen. Eine Randglosse giebt es mit وهربتم wieder. Nach גבאלי steht im M. והדה גבאלי mit Punkten, welche bedeuten, dass das Wort zu streichen ist. 7) Ist hier eine Umschreibung für וּבא יי. (S. d. Einleit.). 8) Auch Abul-Walid übersetzt יקרות mit جامد. Er bemerkt hierzu: واما וקפאון فهو الماء الجامد فى السحاب اعنى البرد وتلخيص المعنى لم يكن ضياء ونور بل ظلمة السحاب المترا كم المثقل بالماء وجمود.

9) Jes. 30, 30. 10) Im M. אלסבבת. 11) Steht nicht im Urtext. 12) Im M. אלאל. 13) Unser Commentator hat hier חרב für חרם gelesen. 14) Im Manuscr. דדובן. 15) Nach תקבתן steht im M. ולסנא mit Strichen über demselben, welche bedeuten, dass das Wort zu streichen ist. 16) Im M. ביתם. 17) Im Manuscr. אלמצאל. 18) Im M. ist אשר nicht übersetzt. 19) Im M. אלמצאל. 20) Dieser Vers ist zweimal übersetzt; in der ersten Uebersetzung giebt er חמאת mit כביה, in der zweiten mit עקאב wieder. (Vgl. Wellhausen: „Die kl. Propheten", z. d. Vers). 21) Im M. אלמצאל. 22) Im Manuscr. דאלך. 23) Im M. מראות. 24) מצלות mit ناقوس Glocke übersetzten Abul-Walid und Ibn Esra. 25) Im M. ראב. 26) Im Manuscr. מנהום. 27) Im M. ולאם. 28) Im M. איצה. 29) Im M. ראב. 30) Im M. דאלך.

Quellenangabe.

Bibel. Buxtorf-Ausgabe.
Londoner Polyglottenbibel.
Constantinopeler Polyglotte.

Wörterb. Freitags Wörterbuch.
Dozy's Supplement.
Wahrmund's Wörterbuch.
Abul-Walid: Kitâb-el-Usul ed. Neubauer. Oxford 1875.
Abul-Walid: ספר הרקמה ed. Bacher.
David Kimchi: אוצר השרשים.
Gesenius' Thesaurus. Leipz. 1853.

Exeget. Raschi.
Ibn Esra.
D. Kimchi.

אמונות והדעות von Saadia Gaon, ed. Landauer.
„More Nebochim" von Maimonides. Pressb. 1856.
Paulus ed. Jesaias. Jena 1791.
Ewald und Dukes, Beiträge zum A. T. Stuttgart 1844.
Munk, Notice sur Saadia. Paris 1838.
Bacher, Abraham Ibn Esra als Grammatiker. Strassburg i. E. 1882.
„ Leben und Werke Abul-Walids. Leipzig 1885.
„ Hebr. arab. Sprachvergl.
Wellhausen: Die kl. Propheten. 1898.
Weissenborn: Beiträge zur Kenntnis der Mathematik des Mittelalters.
Steinschneider: Hebr. Uebersetzungen des Mittelalters.
Saadia = Editionen.
Eichhorn, Allg. Biblioth. d. bibl. Literatur. Leipz. 1790.
Merx' Archiv.

~~1558375~~

~~Bible. O.T.Minor Prophets.~~
Arabic.
Eine anonyme arabische
~~Uebersetzung...~~

AUG 6 - 1947 Bindery OCT 1 1943 Cat. div.

2- 45661

1558375

UNIVERSITY OF CHICAGO
48 457 918